

ODBĚROVÉ CENTRUM COVID-19

Z OBSAHU ČÍSLA

Klinika onkologie a radioterapie

Péče o zaměstnance FN HK

16. mezinárodní konference
studentů DSP

XXIV. vědecká konference LF a FN HK

ZŠ a MŠ při FN v Hradci Králové

V letošním roce se ZŠ a MŠ při FN v Hradci Králové za podpory Královehradeckého kraje zapojila do čtyř velmi podnětných a pro současnou dobu aktuálních projektů.

V rámci projektu BUDEME V POHODĚ se zaměříme na rozvoj empatie, zdravého sebevědomí a pozitivního hodnocení nejen druhých, ale i sebe samého. Formou zážitkových aktivit rozvíjíme prosociální chování v rámci skupiny. Využitím her povzbudíme ochotu pomáhat druhým ve skupině, projevovat soucit s lidmi, kteří mají těžkosti, sdílet pocity smutku i radosti, vytvářet pozitivní pocity obdarováním někoho nebo rozdělení se s někým a uvědomněním si prožitku radosti z úsilí vynaloženého ve prospěch druhých. Učíme se přijímat úspěch jiných lidí radostně a bez závislosti a vnímat ho jako přínos pro lidstvo jakožto jednotný celek, jehož je každý jednotlivec důležitou součástí.

Projekt ZDRAVÁ ŠKOLA V NEMOCNICI se zaměřuje na zdravý způsob života se zaměřením na fyzickou i duševní stránku člověka výchovou ke zdravému životnímu stylu, seznámením se zásadami zdravé výživy včetně zdůraznění škodlivosti nadměrné konzumace cukru a umělých přísad v chemicky upravovaných potravinách.

Nezisková organizace Salinger uspořádá besedu na téma návykové látky jakožto prevenci před drogovou závislostí.

Musíme se však zabývat i další velmi rozšířenou závislostí – obzvláště mladá generace je závislá na používání audiovizuální techniky, na níž tráví čas aktivitami, které spíše

snižují jejich rozumovou i emoční inteligenci, náš projekt se bude snažit rozvíjet jejich kognitivní a emoční inteligenci a komunikační schopnosti formou besed, přednášek, přístupným literárním děl formou poslechu audioknih a osobním rozborem daných literárních děl. V rámci projektu proběhne i série vzdělávacích programů o osobnostech světového významu, které vynikly navzdory trvalému tělesnému postižení a posunuly lidstvo kupředu.

Také v letošním školním roce uspořádáme již 3. ročník soutěže NEMOCNICNÍ ZAJÍČEK – zahrnující kresbu a malbu libovolnou technikou na téma Velikonoce. Účastní se jí děti, žáci a studenti z obcí s rozšířenou působností Královehradeckého kraje (Trutnov, Rychnov nad Kněžnou, Janské Lázně, Dvůr Králové nad Labem a Náchod) a mohou zapojit MŠ a ZŠ při zdravotnických zařízeních z celé ČR. Všechna díla budou vystavena a odměněna. Přestože děti takové soutěže milují a jsou pro ně nejen zábavným vyplněním volného času, ale zároveň u nich prohlubují zájem o malbu, kresbu či další výtvarné činnosti, jedná se o ojedinělou akci tohoto druhu. Projekt SLAVÍME A OSLAVUJEME je určen dětem předškolního věku, které jsou hospitalizované na dětských odděleních FN v Hradci Králové. Projekt je zaměřen na rozvoj tvůrčích schopností a dovedností. Téma svátku a oslav bude dětí provázet v různých tvůrčích činnostech a tvořivých dílnách.

◀ Foto na přední straně: Odběrové centrum Fakultní nemocnice Hradec Králové, foto FN HK

Foto na zadní straně: Pohled na Labe v Hradci Králové, foto MUDr. Alexandr Stěpanov, Ph.D. ▶

Časopis SCAN založil a v letech 1991–2005 byl jeho vedoucím redaktorem PhDr. Vladimír Panoušek.

Šéfredaktor: prof. MUDr. Vladimír Maisnar, Ph.D., MBA, editorka: Mgr. Iveta Juranová. Adresa redakce: maisnar@fnhk.cz; juranova@lfhk.cuni.cz.

Redakční rada: PhDr. J. Bavor, prof. MUDr. RNDr. M. Červinka, CSc., Ing. V. Drábková, Mgr. L. Jarešová, Ing. E. Kvapilová, prof. MUDr. J. Mandák, Ph.D., prof. MUDr. V. Palička, CSc., dr. h. c., doc. MUDr. J. Páral, Ph.D., prof. MUDr. Roman Prymula, CSc., Ph.D., Bc. J. Sochor, Ing. Vladimíra Svobodová, prof. MUDr. I. Šteiner, CSc., PhDr. J. Štěpán, Ph.D., Mgr. D. Vaňková, M. Všetečka, doc. MUDr. P. Žáček, Ph.D.

Vydává FN HK a LF UK HK jako čtvrtletník v Nakladatelství ATD Dvůr Králové n. Labem (atd.hk@seznam.cz, tel. 774 167 245)

Ročník XXX (2020), č. 1 • Vyrobitel tiskárna V&H Print Hlávko s.r.o., Nové Město nad Metují • MK ČR E 11425 • ISSN 1211-295X

(Elektronickou verzi časopisu - eScan - naleznete na webových stránkách Lékařské fakulty v Hradci Králové na adrese <https://www.lfhk.cuni.cz/e-SCAN/>; archiv časopisu je zveřejněn na webových stránkách Fakultní nemocnice na adrese <http://fnhk.cz> v kapitole O fakultní nemocnici a <http://lfhk.cuni.cz> v kapitole Informační služby – Časopisy a www.facebook.com/Scan.casopis.FNHK.LFHK)

Pokyny pro autory: Text příspěvku odevzdávejte elektronicky, zpracovaný v editoru Microsoft Word. Doprovodný obrazový materiál nekládejte do textu, ale pošlete samostatně. Kontaktní adresy: maisnar@fnhk.cz; juranova@lfhk.cuni.cz

OBSAH

ZŠ a MŠ při FN HK	2
Slovo ředitele	4
Slovo děkana	5

AKTUALITY

Klinika onkologie a radioterapie FN a LF Hradec Králové	7
Noví vedoucí pracovníci	10
Chronický únavový syndrom – prezentace a setkání s pacienty	11
Mezinárodní návštěva škol v projektu „Dědictví kolem nás“	12
Péče o zaměstnance FN HK	13
Humor léčí	13
Přijímací řízení na stáži na Mayo Clinic v Rochesteru, USA pro rok 2020	14

VĚDA A VÝZKUM

Hradecká tradice pokračuje: 16. mezinárodní konference studentů doktorských studijních programů lékařských fakult	15
XXIV. Vědecká konference LF a FN HK	17
Hradecký kardiologický den	19
Rokitanského den 2020	20
Preventivní program Zdravý úsměv pomáhá s péčí o zuby malých dětí již 20 let	20

INFORMACE, ZAJÍMAVOSTI

Prof. MUDr. Hvězdoslav Stefan, CSc. – 100 let od narození (14. 3. 1920–7. 2. 2009)	21
Uprostřed Koruny české	23
Hradec Králové ve fotografiích: Fakultní nemocnice v Hradci Králové	24
Lázně Velichovky	26
Reprezentační ples Lékařské fakulty v Hradci Králové 28. února 2020	27
Za čajem na Azory a všude rostou hortenzie	28

IN MEMORIAM

Zemřel doc. MUDr. Josef Baše, CSc., emeritní přednosta Urologické kliniky FN a LF v Hradci Králové	30
--	----

EDITORIAL

Vážení a milí čtenáři Scanu, je před námi další společný rok, který jsme si ale všichni představovali asi úplně jinak. Po celkem normálním průběhu prvních dvou měsíců zažíváme dnes něco, co by se v lepším případě dalo označit jako zlý sen, ze kterého se nemůžeme probudit. Jistě nikdo z nás na přelomu roku netušil, že zanedlouho budeme prožívat téměř „domácí vězení“ v rámci vládou nařízené a zatím stále se zostřující všeobecné karantény. Přitom se ale už teď dá zpětně říct, že současný stav asi mohl vypadat jinak, kdyby v souvislosti s epidemií koronaviru v Číně nedošlo k určitému podcenění situace ze strany Světové zdravotnické organizace. Nebýt toho, mohli být všichni lépe připraveni. Takto jsme svědky poměrně intenzivních snah ze strany státních institucí o co nejlepší řešení, která však přicházejí až v průběhu celosvětové pandemie. Přitom tato řešení nejsou vůbec jednotná, což pravděpodobně souvisí s rozdílnou kvalitou zdravotních systémů. Dnes se proto můžeme setkat s velmi překvapivými experimenty od dosud těžko představitelných restriktivních opatření, po snahy o dosažení celonárodní imunizace cestou ponechání epidemie svému osudu. Nezbyvá než doufat, že efekt opatření přijatých Českou republikou se už brzy projeví a že příští Scan již bude mít optimističtější úvod.

Nyní tedy krátce k obsahu prvního letošního vydání. Již tradičně v tomto čísle nemohou chybět úvodní „slova“ ředitele FN HK a děkana LF HK. V další pravidelné rubrice, v níž se představují pracoviště FN a LF, se můžete seznámit s Klinikou onkologie a radioterapie. Mezi pravidelnými příspěvky se od tohoto čísla budete setkávat s novou rubrikou věnovanou péči o zaměstnance naší Fakultní nemocnice. Myslíme si, že by mohla být pro čtenáře přínosná, protože ne každý z nás umí využívat nabízené benefity. Z odborných akcí bych chtěl tentokrát upozornit na příspěvek z již 16. mezinárodní konference studentů doktorských studijních programů lékařských fakult, ale ve Scanu najdete i zprávy o průběhu řady dalších akcí. Připomínáme výročí nedožitých 100 let jednoho ze zakladatelů české dětské chirurgie, kterým byl prof. Hvězdoslav Stefan. V rámci seriálu Hradec Králové ve fotografiích připravovaném ve spolupráci s Muzeem východních Čech se budeme v tomto roce věnovat vývoji areálu Fakultní nemocnice. Úplný závěr, tedy zadní strana je věnována fotografiím, tentokrát nám svoje snímky zapůjčil MUDr. Alexandr Štěpanov z Oční kliniky.

Doufám tedy, že se Vám bude i v tomto roce Scan líbit. Za jeho redakci Vám mohu slíbit, že se o to budeme nadále snažit. Pokud s námi budete chtít spolupracovat formou dodání příspěvků, nebo máte návrhy pro další zlepšení, budeme jedině rádi.

-mai-

Přátelé,

měl bych začít omluvou, že jsem text napsal tak pozdě, že jsem zdržel vydání SCANu. Ale důvody jsou jasné – zdržel jsem se tím, že přišla epidemie koronaviru a měl jsem plnou hlavu starostí, ale vlastně to nemělo žádný dopad – ani tiskárna už nemohla tisknout, takže SCAN dostáváte se značným zpožděním.

Nebudu komentovat epidemiologickou situaci – pořád to vlastně začíná a vůbec nevím, jak to všechno dopadne – ale když článek čtete, tak už to víte. Jen jsem hluboce přesvědčen, že naše nemocnice a její lidé to vše dobře zvládnou a zvládlí. Nemám o tom pochyby.

Zadání pana profesora Maisnara je pro první číslo roku vždy stejné – napište něco delšího, a hlavně o tom, jaký to bude rok a co nás v něm čeká. Už teď je zřejmé, jak je toto zadání ošidné – před pár týdny nikoho ani ve snu nenapadlo, jaké pandemii bude svět a my také čelit. Tak můj další text berte s rezervou. A navíc – to, co budu psát, se nepochybně střetne s tvrdými ekonomickými dopady, dopady na zdraví (a nedej Bože i na životy), dopady na zdravotnictví, na celou společnost, na celý život. Ale nic nás nesmí zastavit a nezastaví.

Několik posledních let bylo pro českou ekonomiku velmi dobrých, i když každý z nás si stále přál a přeje, aby to bylo ještě lepší, abychom měli ještě vyšší platy, abychom mohli dělat ještě lepší medicínu a abychom byli ještě spokojenější. Ale nebylo to špatné.

Jenže musíme jít dál. Proto jsem v začátku roku vyhlásil, že musíme pootočit kormidlo a naši dosud poměrně restriktivní politiku musíme změnit na prorůstovou. Tehdejší finanční situace státu tomu nahrávala, a tak jsem trval na tom, že nebudeme limitovat naše výkony na úroveň předchozích let (či těsně pod ni). To nám sice vždy zajišťovalo slušnou medicínu a vyrovnaný rozpočet, ale poněkud brzdilo rozvoj. Letošní úhradová vyhláška nám za určitých podmínek dovoluje jít nad produkci předchozího srovnávacího období a částečně nám toto překročení vyrovnat – a naši fakultní ekonomové to umějí dobře. Vyzval jsem proto všechny přednosty a vlastně všechny zaměstnance Fakultní nemocnice, aby přišli s novými vizemi. Ne s „nápadem“ že něčeho, co už děláme, uděláme více. I to je občas potřeba, nemůžeme mít dlouhé čekací listiny a nemůžeme naše pacienty odkládat. Vyzval jsem k tomu, aby každý zvážil perspektivu rozvoje svého pracoviště, perspektivu rozvoje svého oboru, perspektivu rozvoje celé nemocnice a perspektivu rozvoje celé medicíny. Víím, že nejsme Mayo Clinic, že nejsme Harvard, že nemáme finance naftových magnátů. Ale medicína a naše nemocnice musí jít kupředu. Doba je dynamická, nabízí ne-

tušené možnosti a propojení disciplín. Vývoj letí dopředu. Je potřeba vidět nové možnosti a technologie. Rozvíjí se telemedicína, dramaticky stoupá využití mobilních „chytrých“ telefonů – najednou je po půl roce samozřejmé, že posíláme pacientům recepty na jejich mobilní telefony. A oni nám samozřejmě mohou posílat (a občas posílají) svou glykemii, hodnoty svého krevního tlaku, své EKG – a bude to pokračovat. Celogenomové sekvenování už není žádná novinka, ba ani „rozvoj“ – a kdo by to před deseti lety řekl. Umělá inteligence je skloňované slovo – ona samozřejmě není umělá, je to výtvar lidských mozků. Robotická chirurgie, nová léčba a nové léky, ovlivňující

transkriptom a další. A to vše je dnes už vlastně „maličkost“, přesněji řečeno – už je to vymyšlené a postupně se to zavádí do běžné praxe.

Samozřejmě nevím, ba ani netuším, kam se posune každý medicínský obor. Ale máme naši nemocnici plnou špičkových odborníků a lidí, kteří to ve svém oboru tuší nebo dokonce vědí. Někdy to bude extrémně drahé a my na to – jak se nepěkně říká – nedosáhneme. Někdy to bude vyžadovat obrovské výzkumné týmy, se kterými se nemůžeme srovnávat. Ale musíme vědět, kam to směřuje a připravovat se na to. My určitě nevyvineme nový lék, ani na COVID-19 – ale české mozky toho byly a jsou schopny. Jen si vzpomeňme na profesora Antonína Holého.

Tak vás všechny prosím, abyste přemýšleli do budoucna. Samozřejmě budeme kvalitně dělat to, co děláme, samozřejmě nebudeme na špičce světové vědy – ale musíme vědět, kam ta špička jde, kam směřuje, co přináší a co chystá. A když to budeme vědět, tak se na to můžeme připravovat. Budme na rozvoj medicíny připraveni, budme o něm dobře informováni. Jen ten, kdo je připraven, může něčeho dosáhnout. Latinské úsloví, které říká *A Deo vocatus rite paratus*, se podle mne chybně interpretuje ve smyslu, že koho Bůh povolal, dal mu úřad, tomu dal i rozum. Víme velmi dobře, že tomu tak mnohdy vůbec není. Ne, to musí být přesně naopak – „jen ten, kdo bude řádně připraven, ten bude povolán“.

Tak budme připraveni na rozvoj medicíny a postupně se pokoušejme ho aplikovat i k nám. Hodně se toho už podařilo, mnoho našich pracovišť patří k české špičce. Tak v tom pokračujme a nenechejme se zastavit. A připravujme se na budoucnost a rozvoj medicíny a přispějme mu.

A na závěr ještě jeden latinský citát: *Volenti nihil impossibile* – pro toho, kdo chce, není nic nemožné.

Vladimír Palička
V Hradci Králové, 20. března 2020

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

máte před sebou první číslo letošního Scanu, ve kterém bych se rád, spolu s Vámi, ohlédl za rokem minulým a ve stručnosti zrekapitulovat vše, co se v jeho průběhu na naší fakultě stalo. Připomenout významné akce, proběhlé aktivity, vyzdvihnout úspěchy, stejně jako vyjmenovat neúspěchy.

Dnes mohu s jistotou konstatovat, že loňský rok byl na důležité události bohatý. Jejich výčet by byl dlouhý, tak snad jen některé z nich.

Asi nejdůležitějším bylo zahájení realizace vládního úkolu „Dlouhodobé finanční opatření k navýšení kapacit lékařských fakult“, neboli navýšení počtu studentů všeobecného lékařství o 15 %.

Do prvního ročníku českého programu nastoupilo celkem 236 studentů, a tím byl plánovaný předepsaný počet dokonce překročen. Víme však ze zkušenosti, že už v průběhu prvního roku vždy několik studentů studium ukončí. A tak bude požadovaný počet dodržen.

Nárůst počtu studentů s sebou pochopitelně přinesl i nutnost změn v organizaci studia. Byl navýšen počet studijních skupin, aby nemuselo být více studentů v jednotlivých skupinách. Tím jsou garantovány stejné podmínky jako v předchozích letech. Pochopitelně tak ale narostl celkový počet výukových hodin a zátěž na jednotlivá pracoviště a vyučující.

Zachování kvality a úrovně výuky, při zvýšeném počtu studentů a počtu výukových hodin a při současném vývoji medicíny a množství informací, není jednoduché.

Díky finanční dotaci, se kterou je projekt k navýšení počtu studentů spojen, a nasazení všech našich spolupracovníků se to ale daří.

Podle aktuálních požadavků byly na jednotlivá pracoviště pořízeny specifické moderní učební pomůcky. Tablety, notebooky a další AV technika, výukové programy, knihy, speciální didaktické pomůcky, modely, fantomy a simulátory. Výuka v zimním semestru byla zahájena i v nově založeném Simulačním centru. Praktická výuka pomocí vysoce sofistikovaných simulátorů a fantomů byla zavedena do výuky prakticky všech předmětů jak ve vlastním centru, tak i na jednotlivých pracovištích.

Vedle Simulačního centra vznikl i pilotní projekt k posílení specializovaného týmu ke správě systému Moodle, podpoře vzdělávání učitelů a podpoře tvorby výukových e-learningových kurzů a přednášek. Vše vyústilo ve vznik samostatného Centra podpory moderních výukových metod. Po výzvě pracovištím k návrhům inovace výuky bylo podáno přes 40 interních projektů, tzv. miniprojektů, které se budou realizovat v průběhu letošního roku za pomoci právě tohoto nového centra.

Byl podpořen profesionální růst akademických pracovníků. Pokračovala školení zaměřená na nové metody výuky, kurzy na zvyšování pedagogických dovedností, kurzy na tvorbu e-learningových modulů aj. Vše spojeno s nákupy potřebné techniky a speciálních programů. Zároveň byla prohloubena spolupráce a výměna zkušeností s dalšími fakultami a specializovanými pracovišti u nás i v cizině.

S postupující specializací medicínských oborů, nebývalým nárůstem nových diagnostických a léčebných metod a enormním nárůstem nových poznatků ale vzniká základní problém „jak, co a kdo učit“. Byla proto zahájena celofakultní diskuze napříč mezi katedrami, ústavy

a klinikami o aktuálnosti výuky. Byla ustavena tzv. kurikulární komise, která má za úkol usměrňovat tuto diskuzi, mapovat jednotlivé názory a potřeby, pojmenovávat problémy a posléze navrhnout případné změny ve výuce v budoucnu.

Mezi nejdůležitější aktivity v loňském roce patřila příprava podkladů pro podání žádosti o udělení akreditace pro magisterský studijní program Všeobecné lékařství/General Medicine se standardní dobou studia 6 let. Byl na tom odveden obrovský kus práce. Podobně byly připraveny a následně odevzdány i podklady pro udělení akreditace doktorских studijních programů. Na této přípravě se intenzivně podílela všechna pracoviště.

Ke zlepšení komunikace s veřejností, sdělovacími prostředky a k využití sociálních sítí bylo zřízeno nové Oddělení propagace a vnějších vztahů. Toto oddělení má za úkol nejen informovat o dění na fakultě, ale také dostupnými prostředky propagovat naši fakultu. Jedním z hlavních cílů je zvyšování zájmu studentů středních škol o studium medicíny právě u nás a získávání těch nejlepších z nich.

Ze stejného důvodu byl realizován i první podzimní MEDIKEMP pro vybrané studenty gymnázií. Cílem a náplní třídního soustředění bylo přiblížit studium na lékařské fakultě a ukázat práci na našich teoretických i klinických pracovištích.

Po celý rok na fakultě samozřejmě probíhal i medicínský výzkum. Věda a výzkum totiž patří, spolu s výukou, k základním posláním naší fakulty.

Pracoviště byla proto v předchozím roce díky vysokým investicím dovybavena požadovanými přístroji a technologiemi k podpoře probíhajících i nových výzkumných projektů. Byla nově ustavena tzv. vědecká komise k analýze současné situace a k návrhu změn, vedoucím ke zlepšení vědecké produkce. Důležitým krokem na tomto poli je další prohlubování spolupráce s Fakultní nemocnicí a s ostatními institucemi v regionu.

Ke zlepšení výukových a výzkumných podmínek v budoucnu zcela jistě pomůže dostavba „Vzdělávacího a výzkumného centra MEPHARED Univerzity Karlovy v Hradci Králové“, nového univerzitního kampusu lékařské a farmaceutické fakulty. Je připravována projektová dokumentace a probíhají opakovaná schvalovací jednání projektového týmu na všech nutných úrovních. Vládních, ministerských, krajských, městských i univerzitních. Intenzivní pracovní činnost projektového týmu, stejně jako výše zmíněná jednání po celý rok významně zaměstnávají jednotlivé členy vedení fakulty. Postup je ale komplikován řadou problémů a cesta ke kžzenému cíli je ještě daleká.

Jsem velmi rád, že do výčtu pozitiv z loňského roku mohu zařadit i informace o vývoji mezd akademických pracovníků. V roce 2019 došlo k systémovému zvýšení mezd, konkrétně k navýšení tarifních mezd, zvýšení osobních příplatků, zvýšení příplatků za vedení a zvýšeny byly také odměny do fondu vedoucích pracovišť. Za poslední 2 roky došlo u akademických pracovníků k nárůstu průměrné mzdy o 30 %. V letošním roce pak připravujeme navýšení mzdových tarifů i pro hospodářsko-správní, technické a odborné

pracovníky a pro dělníky, obslužné pracovníky a obchodně provozní pracovníky.

S opravdu velkým potěšením a hrdostí mohu mezi nejvýznamnější úspěchy loňského roku zařadit také jmenování 3 nových profesorů a zahájení jmenovacích řízení 4 dalších kolegů. Bylo jmenováno rovněž 7 nových docentů a zahájeno habilitační řízení 10 dalších kolegů z naší fakulty. Současně v loňském roce ukončilo svá doktorandská studia úspěšnou obhajobou 21 postgraduálních studentů. Tyto úspěchy dokladují vysokou odbornou i společenskou úroveň našich kolegů a kolegů a troufám si říci i úroveň celé naší fakulty.

Jsem velmi rád, že k velkým úspěchům celého loňského roku patří také skvělá a tvůrčí spolupráce vedení fakulty s Akademickým senátem a Vědeckou radou, klíčovými orgány naší fakulty. Málokterá fakulta se může pochlubit podobným tvůrčím vztahem.

A příkladná je také spolupráce s naší Fakultní nemocnicí. Bez spolupráce na takové úrovni si nedovedu fungování naší fakulty představit.

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, ať je i letošní rok tak úspěšný, jako právě zmiňovaný rok minulý. *Jiří Mandáček*

■ Před vjezdem do areálu Fakultní nemocnice Hradec Králové funguje od 18. března 2020 odběrové místo pro nemocné s podezřením na onemocnění COVID-19. Testování budou každý pracovní den v čase od 9:00 do 12:00 hodin lidé doporučení Krajskou hygienickou stanicí Královéhradeckého kraje či infektology. Testování pro samoplátce není v tuto chvíli možné. Dosud odběr vzorků v Královéhradeckém kraji zajišťoval přímo u pacientů doma odběrový tým. Ten zůstane i po otevření odběrového místa nadále v provozu. *-TZ FN HK-*

■ Ve Fakultní nemocnici Hradec Králové pomáhají v souvislosti s epidemií COVID-19 personálu již více než tři desítky studentů Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové. První medicí od úterý nastoupili například na Oddělení urgentní medicíny či na Klinikou infekčních nemocí FN HK, s dalšími nemocnice o nástupu jedná. Kromě mediků pomáhají i budoucí sestry.

„Děkujeme studentům za nabídku nám pomoci v této době,

velmi si toho vážíme. Určitě to pro ně bude i zajímavá, pracovní zkušenost,“ uvedl ředitel Fakultní nemocnice Hradec Králové prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., dr. h. c.

Medici působí také na dalších klinikách ve FN HK, na kterých pomáhají například pacientům s doprovodem na vyšetření nebo při zásobování zdravotnickým materiálem. „*Mediky umísťujeme na základě požadavků jednotlivých pracovišť. Tam, kde už medicí působí, je s nimi personál velmi spokojen,“* uvedla náměstkyně pro ošetrovatelskou péči FN HK Mgr. Dana Vaňková. *Jakub Sochor*

<https://www.okoronaviru.cz>

Šíříme informace, ne paniku! Webové stránky, které chtějí fundovaně a srozumitelně informovat o viru SARS-CoV-2 a nemoci COVID-19, aby to pochopili všichni lidé v ČR. Obsah pomáhali vytvářet odborníci z nejrůznějších oborů a všechny texty kontrolovali, jedná se o ověřené a hodnověrné zdroje. Stránky se snaží dát odpovědi na řadu otázek jasným a transparentním způsobem a chtějí pomoci v boji proti dezinformacím.

Klinika onkologie a radioterapie FN a LF Hradec Králové

JIŘÍ PETERA, MILAN VOŠMIK, KAREL ODRÁŽKA, PETR TUČEK

Nejstarší historie onkologického pracoviště v Hradci Králové se datuje do roku 1945. V tomto roce bylo v tehdy novém chirurgickém pavilonu v okresní nemocnici v Hradci Králové zřízeno radiologické oddělení pod vedením prim. MUDr. Otakara Müllera, které se zabývalo nejen rentgenovou diagnostikou, ale i radioterapií. K dispozici byl jeden ortovoltážní přístroj pro hloubkovou terapii.

V souvislosti se vznikem lékařské fakulty v Hradci Králové (LF HK) byla ustanovena v roce 1947 radiologická klinika a katedra LF HK a jejím přednostou se stal prof. MUDr. Jan Baštecký, DrSc. Profesor Baštecký byl jedním z posledních odborníků, kteří obsáhli současně radiodiagnostiku, radioterapii a nukleární medicínu. Pod jeho vedením bylo vybudováno špičkové radioterapeutické oddělení. Umístěno bylo od roku 1950 v rekonstruovaném suterénu gynekologické kliniky. O rok později bylo rozšířeno o lůžkovou část v provizorní přízemní budově přistavěné ke gynekologické klinice. Vybavení sestávalo ze čtyř hloubkových rentgenových ozařovačů, jednoho přístroje pro povrchovou terapii a jednoho pro kontaktní ozařování. Pro brachyterapii byly od roku 1952 k dispozici radiové zářiče. Hradecké pracoviště bylo průkopníkem moderní léčby zářením v České republice. Jako první začalo v roce 1958 využívat vysokoenergetické záření, zdrojem byla kobaltová bomba GUT 400 sovětské výroby. V roce 1966 byl instalován český kobaltový ozařovač – Chisobalt B75, Chirana. Vyvrcholením modernizace v té době bylo zprovoznění prvního betatronu v Československu v roce 1961.

Na přelomu 40. a 50. let se v léčbě zhoubných nádorů začala uplatňovat cytostatika. Nejprve to byl dusíkatý yperit, později cyklofosamid, melfalan a další látky. Již v 60. letech se na klinice prováděla regionální intraarteriální chemoterapie.

V roce 1971 převzal vedení radiologické kliniky prof. MUDr. Leo Steinhart, DrSc. V čele samostatného radioterapeutického oddělení stanul doc. MUDr. Zdeněk Chvojka, DrSc. V roce 1975 byl starý betatron nahrazen moderním švýcarským betatronem Asklepitron, Brown Boveri. Od roku 1989 začal být k plánování radioterapie využíván dvojdimenzionální počítačový plánovací systém místo přechozích manuálních výpočtů.

Ve druhé polovině 80. let vzniklo ve fakultní nemocnici samostatné oddělení klinické onkologie pod vedením prim. MUDr. Jiřího Kubíčka, CSc. Radioterapie a klinická onkologie tak fungovaly paralelně jako dva relativně nezávislé celky, což bylo do jisté míry odrazem situace na úrovni odborných společností a vzniku Společnosti radiační onkologie, biologie a fyziky a České onkologické společnosti. V roce 1991 se radioterapie oddělila od radiodiagnostiky a vznikla samostatná klinika radioterapie. Prvního května 1993 nastoupil do funkce přednosty kliniky doc. MUDr. Jaroslav Vaňásek, CSc., který se významnou měrou zasloužil o prosazení realizace výstavby nového onkologického pavilónu.

V polovině 90. let došlo ke sjednocení oddělení klinické onkologie a radioterapie v rámci nové Kliniky onkologie a radioterapie. V roce 1997 byla dokončena výstavba nového onkologického pavilónu, kam byla umístěna Klinika onkologie a radioterapie, Oddělení klinické hematologie a Oddělení nukleární medicíny. Radioterapie byla špičkově vybavena dvěma lineárními urychlovači a simulátorem Varian, automatickým afterloadingovým systémem pro brachyterapii Gammamed, ultrazvukovou hypertermií a 2 terapeutickými rentgenovými přístroji. Pro ambulantní chemoterapii byl vybudován moderní stacionář. Výzkumné aktivity kliniky byly zaměřeny na konformní radioterapii karcinomu prostaty, brachyterapii žlučových cest a cévních restenóz a vysokodávkovanou chemoterapii u solidních nádorů.

Od 1. 10. 1999 je přednostou kliniky prof. MUDr. Jiří Petera, Ph.D., který byl též 14 let předsedou Společnosti radiační onkologie, biologie a fyziky ČLS JEP. V roce 2008 se klinika stala komplexním onkologickým centrem garan-

Obr. 1a. Lineární urychlovač TrueBeam, Varian, USA

Obr. 1b. Ovladovna lineárního urychlovače

tovaným Českou onkologickou společností a Společností radiční onkologie, biologie a fyziky. Klinika se snaží o vyvážený rozvoj radioterapie, medikamentózní onkologické léčby a paliativní léčby. V roce 2008 byly instalovány 2 nové lineární urychlovače Varian a CT simulátor Siemens Somatom Sensation. Toto vybavení umožnilo radioterapii naváděnou obrazem (IGRT), radioterapii s modulovanou intenzitou (IMRT) a čtyřdimensionální ozařování (4D). K plánování radioterapie se začalo intenzivně využívat PET/CT a později magnetická rezonance umístěná přímo v ozařovacím traktu. V roce 2019 byla realizována rekonstrukce a navýšení kapacity oddělení radioterapie o třetí ozařovnu. Stávající 2 lineární urychlovače byly nahrazeny 3 novými přístroji TrueBeam, Varian (obr. 1a, b). To umožňuje léčit větší počet pacientů, zkrátila se čekací doba na radioterapii a v případě poruchy některého přístroje je možné pacienty bez přerušení léčby ozařit na ostatních přístrojích. Především se však zlepšila kvalita léčby zářením. Nové přístroje dávají šanci více pacientům na vyléčení bez negativního dopadu vedlejších účinků na kvalitu jejich života. Je to možné díky vysoce precizním technikám, kterými jsou nové přístroje

Obr. 2. Stacionář

vybaveny: radioterapie s modulovanou intenzitou, radioterapie naváděná obrazem, stereotaktická radioterapie a především volumetrická rotační terapie, která zkracuje čas ozaření a snižuje dávku na zdravé tkáně. Mezi nově zavedené postupy patří například ozařování levého prsu v hlubokém nádechu, což výrazným způsobem snižuje radiační zátěž srdce a kardiotoxicitu. Klinika tak pokračuje v historické tradici kvalitní radioterapie. V roce 2002 byla prvním českým pracovištěm, které zavedlo metodu IMRT a je uznávaným centrem brachyterapie, metody spočívající v zavedení zdroje záření přímo do nádoru.

Na Klinice onkologie a radioterapie je poskytována konvenční cytostatická léčba, cílená biologická léčba a nejnověji moderní imunologická protinádorová léčba. S výraznou finanční podporou Nadace východočeská onkologie byl v roce 2011 rozšířen a modernizován onkologický stacionář (obr. 2).

Obr. 3. Vánoční besídka

Onkologie vyžaduje těsnou multidisciplinární spolupráci. Je založena na léčebných protokolech a indikačních komisích, kde je diskutován za účasti pacienta optimální léčebný postup. Spolupráce je ve fakultní nemocnici excelentní a v poslední době se daří navázat plodnou spolupráci i s teoretickými obory v oblasti výzkumu. V tomto směru je atmosféra gentlemanská, bez soběstředné preference jednotlivých oborů.

Na klinice probíhá výzkum zaměřený na molekulární biologii, kmenové buňky, moderní techniky radioterapie a nové onkologické léky. Z nejvýznamnějších úspěšně řešených grantových projektu je možné jmenovat granty IGA: „Neoadjuvantní léčba karcinomu prsu“, „Kineticky řízené odstranění plazmatického pegylovaného liposomálního doxorubicinu ke zvýšení benefitu cytostatické léčby karcinomu ovariálního ca“, „Redukce toxicity protinádorové léčby pomocí radioterapie s modulovanou intenzitou“, „Genetická predikce pozdní toxicity radioterapie cervikálního karcinomu“ a probíhající AZV grant NV19-09-00237 „The clinicopathological and molecular factors detected in metastases, predicting of treatment response in colon cancer

Obr. 4. Čáp na obhlídce Kliniky onkologie a radioterapie

patients“. Klinika se podílí na řadě klinických studií s novými léky, ale i na akademických studiích EORTC, jejímž je členem.

Klinika poskytuje v rámci základního předmětu Onkologie a radioterapie a volitelného předmětu Onkologická péče pregraduální výuku onkologie v celém rozsahu, je akreditována pro specializační vzdělávání v oboru Klinická onkologie i Radiační onkologie. V roce 2005 byla vydána skripta Obecná onkologie (Karolinum, Praha). V současnosti jsou výukové materiály e-learningové a jsou průběžně aktualizovány. Podařilo se dosáhnout rozšíření výuky onkologie, protože onkologických onemocnění přibývá, jsou na druhém místě v příčinách úmrtí a všichni absolventi se s nimi budou setkávat ve své praxi, ať si již vyberou jakkoli obor. V roce 2006 byla získána akreditace pro doktorský studijní program. Do současné doby ho celkem absolvovalo úspěšně 16 studentů a u 12 studentů doktorský studijní program probíhá.

Lékařský tým kliniky je mladý, s věkovým průměrem kolem 40 let. Je nyní tvořen 19 lékaři a 11 lékařkami, po mnoha letech personální tísně. Ale i v těžkých dobách se dařilo udržovat pozitivní atmosféru a uskutečnit některé pozoruhodné společenské akce, jako bylo vánoční představení pro pacienty Pediatrické kliniky a děti zaměstnanců v roce 2006 (obr. 3). Za zmínku stojí, že za posledních 10 let se lékařům a lékařkám kliniky narodilo 34 miminek. Jejich zdroj byl vyfocen, když obhlížel kliniku (obr. 4). Přes provozní komplikace je to pozitivní trend a věříme, že nám z nich vyroste nová generace onkologů. Lékaři mají hodně práce, denně je léčeno zařízením kolem 100 pacientů, je podáno 40 chemoterapií,

Obr. 5. Naše lékařky na University HULL, UK

průměrně 150 pacientů projde ambulancemi a kolem 60 pacientů je hospitalizováno. Klinika snaží motivovat mladé lékaře ke vzdělávání formou domácích i zahraničních kongresů a stáží (obr. 5). Mladý a motivovaný lékařský tým má v sobě dynamický potenciál, který je zárukou budoucnosti kliniky. Totéž platí o radiologických fyzicích, kteří jsou mozkiem radioterapie. Neméně důležití v péči o onkologické pacienty jsou však i sestry, radiologičtí asistenti a další personál. Je třeba jim všem vzdát úctu, onkologie je náročný obor a nedá se dělat bez empatie. V opačném případě je syndrom vyhoření pravidlem.

Nádorových onemocnění neúprosně přibývá. V Hradeckém kraji je incidence zhoubných nádorů přes 5 000 ročně a prevalence 30 500. Incidence se každoročně zvyšuje o 3,2 %, mortalita o 1,1 % a prevalence o 3,9 %. A bude ještě hůře, protože populace stárne a s věkem nádorů přibývá. Potěšující je, že nůžky mezi incidencí a mortalitou se rozvírají a léčebné výsledky se kontinuálně zlepšují. Do výzkumu v onkologii se celosvětově investují obrovské finanční sumy a velký intelektuální potenciál a dochází k rychlému vývoji diagnostických postupů, nových léků i ozařovacích technologií. Onkologie je proto nejen nesmírně významný, ale také adrenalinový obor. Hradecká onkologie si v něm podle statistik ÚZISu vede dobře. U žádné diagnózy není v léčebných výsledcích pod celostátním průměrem a u některých diagnóz jsou výsledky signifikantně nad ním, např. u nádorů střeva, hrtanu, jícnu nebo pankreatu.

Klinika onkologie a radioterapie si do budoucna hodlá udržet vysoký standard péče o nemocné, ale navíc zintenzivnit výzkumné a publikační aktivity. Největší překážkou byla dosud personální poddimenzovanost, která umožnila hraniční zabezpečení rutinního provozu a výuky, ale nedávala čas na vědecké aktivity. Věřme, že se situace zlepší a nejdůležitějším krokem musí být navázání mnohem těsnější spolupráce s teoretickými obory v přípravě společných projektů a multidisciplinární a multicentrická spolupráce.

Noví vedoucí pracovníci

Prof. MUDr. Pavel Bošík, Ph.D. přednosta, Ústav klinické mikrobiologie FN HK

Pavel Bošík se narodil 17.11.1965 v Trutnově a vyrůstal v Hradci Králové, kde absolvoval Gymnázium Boženy Němcové v roce 1984. Poté studoval na 2. lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze (tehdy Fakultě dětského lékařství), kterou ukončil v roce 1990 s vyznamenáním. Během studia působil jako studentská vědecká síla ve skupině prof. Holého na ÚOCHAB v Praze, kde se věnoval testování účinků nově vyvíjených protivirových preparátů. Po promoci pracoval jako odborný asistent na Oddělení experimentální virologie Ústavu hematologie a krevní transfúze v Praze. V tomto období byl členem vědeckého týmu, který pod vedením profesora Vonky úzce spolupracoval s profesorem zur Hausenem na potvrzení hypotézy o příčinném vztahu mezi lidskými papilomaviry (HPV) a nádory děložního čípku.

Od roku 1994 pak působil v USA. V rámci krátkého fellowshipu pokračoval nejprve v práci v oblasti HPV na University of Iowa School of Medicine. Posléze byl přijat do vědecké skupiny studující problematiku infekce lentivirů (HIV a opičích SIV) na Emory University v Atlantě. V rámci výzkumné činnosti se věnoval zejména otázkám přirozené rezistence některých druhů primátů k rozvoji onemocnění při aktivně probíhající infekci SIV na opičím modelu AIDS. V rámci těchto studií byl hlavním řešitelem, nebo spoluřešitelem projektů udělených National Institute of Health (NIH) USA, American Foundation for AIDS research (amFAR) a dalších agentur. Je držitelem certifikátů United States Medical Licensing Exam (USMLE) 1 a 2.

V roce 2009 po návratu do ČR nastoupil na Fakultu vojenského zdravotnictví Univerzity obrany v Hradci Králové, nejdříve jako ředitel centra, od roku 2012 zastával funkci proděkana pro vědeckou činnost a v roce 2016 byl zvolen děkanem fakulty. Současně s tím dlouhodobě spolupracoval s Lékařskou fakultou a Fakultní nemocnicí v Hradci Králové jak na specifických výzkumných projektech, tak i na výuce pregraduálních studentů.

Dlouhodobě se věnuje vzájemným vztahům virů a imunitního systému. V rámci studia této problematiky se zaměřuje na nebezpečí některých virových infekcí u lidí při snížení imunity. Další oblastí je hledání alternativ při řešení problémů mikrobiální rezistence. Byl nebo je řešitelem projektů udělovaných GAČR, AZV a MŠMT.

Doktorát (Ph.D.) obhájil roku 2003 v oboru Lékařská mikrobiologie, následně v roce 2006 obhájil habilitační práci v oboru Epidemiologie a v roce 2012 byl jmenován v oboru Lékařská mikrobiologie profesorem. Ve svém oboru publikoval desítky prací v mezinárodních vědeckých periodikách.

V návaznosti na své zaměření v oboru mikrobiologie je prof. Bošík již od roku 2009 aktivně zapojen jako zástupce ČR do problematiky biologických zbraní (CBRN) v porad-

ních orgánech Evropské obranné agentury (EDA) a NATO. Je členem vědeckých rad Lékařské fakulty v Hradci Králové, Farmaceutické fakulty UK, LF Univerzity Palackého v Olomouci, Fakulty vojenského zdravotnictví UO a taktéž celouniverzitní vědecké rady Univerzity obrany. Je dlouholetým členem American Society of Microbiology (ASM), American Association of Immunologists (AAI), dále fellow of Union International for Cancer Control (UICC) a zástupce ČR v mezinárodním výboru European Society for Clinical Virology (ESCV).

Prioritou ve funkci přednosta ÚKM bude dále rozvíjet výuku studentů kombinací zejména praktické výuky a nových přístupů IT, zachování vysokého standardu klinických vyšetření a rozvoj automatizace v této oblasti. V oblasti VaV pak aktivní přístup k řešení výzkumných úkolů v souladu se zaměřením ÚKM podpořený rozvojem spolupráce jak s pracovišti FN HK, tak i v rámci ČR a v zahraničí.

Ing. Ivana Cermanová, MBA vrchní sestra, Oční klinika FN HK

Narodila se 31. 5. 1963 v Hradci Králové. Studovala na Krajské střední zdravotnické škole v Hradci Králové, obor dětská sestra, kterou v roce 1982 zakončila maturitou. Ve stejném roce nastoupila do FN HK na Dětskou kliniku, jako sestra u lůžka na oddělení kojenců. V roce 1985 začala pracovat na Urologické klinice, jako sestra u lůžka na oddělení dospělých a následně na oddělení dětském až do roku 1988. V letech 1993–1995 jako pracovnice lékařské posudkové služby byla zaměstnancem Okresní správy sociálního zabezpečení. Po krátkém období let 1995–1999, kdy působila v oblasti služeb a obchodu se vrátila ke zdravotnictví a nastoupila do privátní stomatologické ambulance a následně do privátní ortopedické ambulance. V roce 2002 nastoupila zpět do FN HK na Oční kliniku, nejprve jako sestra u lůžka a po několika letech přešla do ambulantního provozu. Poznala práci ambulancí v celém spektru a začala také pracovat jako studijní koordinátor pro klinické studie.

Kvalifikaci si začala zvyšovat v roce 2009–2011 nejdříve v oboru Oš. péče o pacienty v chirurgických oborech specializačním studiem na NCO NZO v Brně. Vysokou školu v bakalářském studiu absolvovala v letech 2011–2013 na Vysoké škole manažerské v Legnici v Polsku. V roce 2015 získala titul MBA ve zdravotnictví absolutoriem na Central European Management Institute Praha. V letošním roce (2020) zakončila magisterské studium Provozně ekonomické fakulty ČZU v Praze v oboru Veřejná správa a hospodářská politika. V současné době se připravuje k atestační zkoušce v oboru Organizace a řízení ve zdravotnictví na NCO NZO v Brně.

Je vdaná, má dva syny. Mezi její záliby patří kynologie a nordic walking.

Doc. MUDr. Pavlína Králíčková, Ph.D.
zástupce přednosty pro LPP, Ústav klinické imunologie
a alergologie, FN HK

Narodila se v roce 1973. Po maturitě na gymnáziu Boženy Němcové v Hradci Králové pokračovala ve studiu na Univerzitě Karlově, Lékařské fakultě v Hradci Králové, kterou úspěšně ukončila promoci v roce 1997. Poté nastoupila na Oddělení klinické hematologie Fakultní nemocnice v Hradci Králové. V roce 2000 složila atestaci prvního stupně z vnitřního lékařství. Po mateřské dovolené v roce 2006 nastoupila na Ústav klinické imunologie a alergologie a získala roku 2009 specializační atestaci v oboru Alergologie a klinická imunologie. V roce 2014 úspěšně obhájila disertační práci na téma: „Laboratorní parametry v detekci účinku protinádorové terapie na imunitní systém“, a byl jí udělen titul Ph.D. V rámci pracovního zařazení na klinice se zaměřuje zejména na péči o nemocné

trpícími vrozenými poruchami imunitního systému a hereditárním angioedémem. Je aktivní členkou pracovních skupin odborné společnosti ČSAKI, které souvisí s těmito tématy. Je autorkou řady publikací v časopisech s impakt faktorem i recenzovaných českých periodikách. Za publikační činnost získala v roce 2011 ocenění za nejlepší článek autora do 35 let v časopise Pteridines a v roce 2016 cenu Dr. Lišky za nejlepší původní publikaci s názvem: „Pregnancy Outcome in Patients with Common Variable Immunodeficiency“, otištěnou v časopise Journal of Clinical Immunology. Je aktivní členkou ESID (European Society for Immunodeficiencies) a spolupracuje na několika mezinárodních projektech.

Podílí se na výuce studentů Lékařské a Farmaceutické fakulty Univerzity Karlovy i lékařů v předatestační přípravě, je školitelem i garantem v oboru Alergologie a klinická imunologie. Na konci roku 2019 obhájila habilitační práci na téma: „Protilátkové imunodeficiency - pole pro mezioborovou spolupráci“.

Chronický únavový syndrom – prezentace a setkání s pacienty

Ve čtvrtek 27. 2. 2020 nás navštívili Ing. Lenka Goldšmířová, PhDr. Petr Šouba, Bc. Anežka Šoubová a sdíleli s námi rozsáhlé poznatky o aktuální neutěšené situaci v oblasti léčby chronického únavového syndromu a péče o pacienty. Jedná se o velmi naléhavé téma, které se našich současných/budoucích lékařů může dotknout a vystavit je velice náročné zkoušce.

Tématy byla

1. (Re)definice nemoci a její vnímání ze stran zákonodárců, regulatorních orgánů, lékařů a pacientů.
2. Psychologický a psychiatrický aspekt ve vztahu k pacientovi, blízkým osobám a ošetřujícímu lékaři (problém s dlouhodobou, nejasně definovanou a těžko rozpoznatelnou nemocí vyžadující velmi individuální přístup a vnímavost).
3. Osobní zkušenost od kolapsu, přes krizi k nalezení smyslu a boj za pochopení u nové generace lékařů, kteří mají možnost dopřát pacientům důstojnou, kvalifikovanou léčbu

a důstojné vypořádání se s projevy nemoci, pokud se budou řádně a včas informovat a budou mít odvahu vydat se se svým pacientem na tuto náročnou cestu.

Pokud jste neměli možnost se na toto setkání dostavit, ale přesto byste měli zájem se dozvědět více, kontaktujte nás na sedlarop@lfhk.cuni.cz

Moc děkujeme našim hostům, že za námi vážili cestu a studentům, kteří se dostavili, za jejich zájem a aktivitu, díky nimž vznikla velice ojedinelá atmosféra plná empatie a porozumění.

Anonymní zpětná vazba od studenta: Dobrý večer, rád bych ohodnotil dnešní přednášku o ME/CFS. Líbil se mi obsah, způsob podání, odbornost i téma, kvůli kterému jsem se účastnil. Mluvili dobře připravení a ochotní přednášející. Byl to kvalitně strávený čas. Teď tuším, jako asi jeden

z mála, jak budu eventuálně pomáhat někomu z 25 tisíc Čechů s touto diagnózou.

Ing. Pavla Sedlářová

Mezinárodní návštěva škol v projektu „Dědictví kolem nás“

Kuks

V říjnu 2019 naši školu navštívila delegace učitelů evropských zemí, kteří se v rámci mezinárodního projektu Erasmus+ seznámili s koncepcí naší výuky a obdivovali nejen výukové metody, ale i výzdobu a útulnost dětských nemocničních oddělení. V tomto období partnerské školy pracovaly na bloku – umění. Každá škola představila svého oblíbeného umělce – malíře. Naše škola si vybrala obrázky a dílo Josefa Lady. Mezinárodní delegace navštívila nejen ZŠ a MŠ při FN HK, ale i partnerskou školu ZŠ A. Jiráska Lanškroun. Ta si pro zahraniční návštěvu připravila workshop se známým umělcem Alfonsem Muchou. Nejprve nás s ním seznámili pomocí metody CLIL, zahráli si Kahoot a následně se pustili do vytváření živých obrazů. Velký obdiv si zaslouží žáci, kteří se dobrovolně na chvíli stali objektem Muchova obrazu. Týdenního setkání v ČR se účastnili také zástupci škol ze Španělska, Polska a Bulharska. -ZŠ a MŠ při FN HK-

Uvítání DK

Přivítání KÚ KHK

Lanškroun

NEJMODERNĚJŠÍ CAFETERIE PRO VAŠE ZAMĚSTNANCE, KTEROU SI ZAMILUJETE

Široké portfolio zaměstnaneckých výhod. Stačí si jen vybrat!

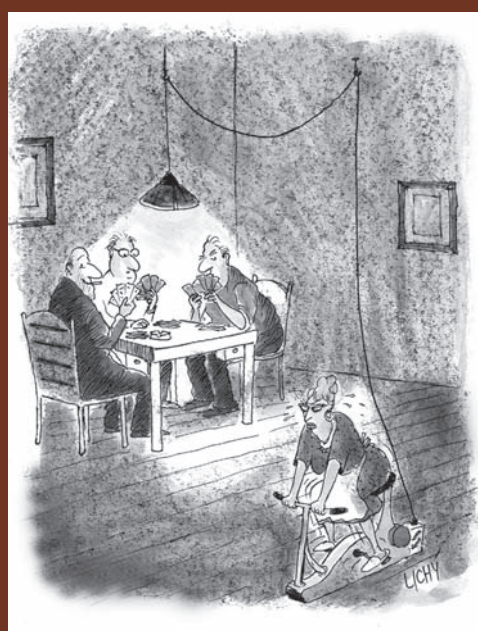
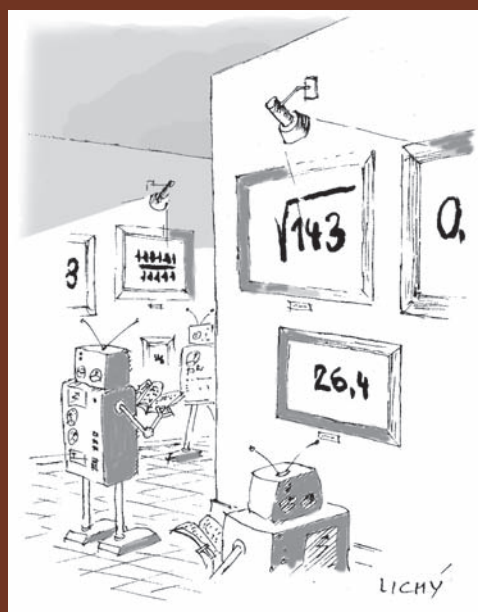
Tímto číslem počínaje jsme pro vás připravili novou pravidelnou rubriku, která se bude zabývat tematikou benefitů, jež Fakultní nemocnice Hradec Králové poskytuje svým zaměstnancům. Protože se jedná o širokou škálu služeb, produktů a zvýhodnění, budeme vás průběžně informovat o možnostech, způsobech a formách jejich čerpání i o připravovaných novinkách. Na úvod shrneme otázky, na které velmi často zaměstnancům odpovídáme individuálně.

Finanční zajištění pro poskytování benefitů získává FN HK coby příspěvková organizace Ministerstva zdravotnictví ČR přímo ze státního rozpočtu. Tímto přidělem je tvořen tzv. Fond kulturních a sociálních potřeb (dále jen FKSP) a jeho čerpání se řídí státní Vyhláškou MF o FKSP 114/2002 Sb. Právě z tohoto důvodu má naše nemocnice jiná pravidla a možnosti pro poskytování zaměstnaneckých benefitů, než jaké mají organizace nestátní, akciové společnosti, soukromé firmy, apod.

Jak plyne ze samotného názvu, fond je určen pro zajištění kulturních a sociálních potřeb zaměstnanců. Objem finančních prostředků ve fondu stoupá úměrně podle růstu platů zaměstnanců FN HK, protože příspěvek ze státního rozpočtu do našeho fondu je tvořen 2 % z ročního objemu nákladů na platy včetně náhrad platů a odměn. Aby byl dodržen a naplněn cíl fondu, tj. sociální potřeby zaměstnanců, část prostředků je využívána jako tzv. centrální zdroj. Z něho mohou zaměstnanci žádat o příspěvek na nevratné sociální výpomoci, vratné sociální zápůjčky, bezúročně zápůjčky, dary při odchodech do důchodu či příspěvek na stravování důchodců, bývalých zaměstnanců FN HK. Poskytování těchto benefitů se kromě vyhlášky řídí Kolektivní smlouvou a pravidly specifikovanými ve směrnici SM_66 Způsoby používání FKSP. Z fondu jsou také hrazeny kulturní akce pro seniory, například předvánoční setkání. Tyto služby zabezpečuje oddělení péče o zaměstnance.

Část finančních prostředků fondu rozděluje nemocnice do osobních zaměstnaneckých kont. Jsou to tedy prostředky, které obdrží pracovníci k platům navíc. Pro porovnání můžeme uvést, že příspěvek do osobních zaměstnaneckých kont činil například v roce 2014 částku 4 000,- Kč, zatímco pro rok 2020 je to již 10 200,- Kč. Měsíční příděl je tedy 850,- Kč pro každého zaměstnance s úvazkem od 0,2 výše, a to včetně žen na mateřské dovolené. Navíc, případný nevyčerpaný příspěvek z minulého roku se nekrátí, zaměstnanci se nestrhává, ale je automaticky převeden do roku následujícího. Pouze nevyčerpaný zůstatek osobní-

HUMOR LÉČÍ...

autor Lubomír Lichý
www.lichy-kresby.cz

ho konta z roku předloňského je vrácen zpět do centrálních zdrojů.

Od roku 2018 mají zaměstnanci přístup ke svým osobním kontům on-line prostřednictvím cafeterie Gallery Beta na adrese www.gallerybeta.cz. Tento systém je využíván především v moderních firmách a společnostech a FN HK patřila mezi první fakulní nemocnice, která k zavedení on-line systému přistoupila s cílem usnadnit zaměstnancům volbu a pořízení benefitů dle vlastního výběru z pohodlí domova, či kdekoli jinde. Postačí k tomu počítač, notebook nebo chytrý telefon s připojením k internetu. V případě, že zaměstnanec nedisponuje uvedeným technickým vybavením, může využít pomoci oddělení péče o zaměstnance při FN HK. Za dodržení podmínek výše uvedené státní vyhlášky a vnitřní směrnice SM_66 tak mají zaměstnanci možnost vybírat a kombinovat benefity prostřednictvím svého on-line konta v kategoriích

Kultura, Sport, Zdraví, Dovolená, Vzdělávání, Penzijní připojištění a Stravování.

Ve všech jmenovaných činnostech a čerpáních je nemocnice povinna zajistit dodržování legislativy, správnost a oprávněnost čerpání. V porovnání s jinými nemocnicemi, včetně fakulních, nabízí FN HK svým zaměstnancům zdaleka nejširší rozsah a škálu benefitů. Na jejich rozšiřování a zjednodušování čerpání stále pracujeme. Veškeré potřebné informace týkající se benefitů a pravidel jejich čerpání najdou zaměstnanci na Intranetu, a to včetně kontaktů na pracovníky oddělení péče o zaměstnance FN HK. Ti jsou připraveni v případě jakýchkoli nejasností, dotazů či potřeby pomoci. K dispozici je také e-mailová adresa benefity@fnhk.cz.

*Ing. Vladimíra Svobodová,
vedoucí oddělení péče o zaměstnance FN HK*

Přijímací řízení na stáže na Mayo Clinic v Rochestru, USA pro rok 2020

Lékařská fakulta v Hradci Králové spolupracuje již od roku 1989 s prestižní Mayo Clinic. Mayo Clinic, Rochester, Minnesota opakovaně získává první místo v hodnocení nemocnic v USA, naposledy v loňském roce. Mayo Clinic má stejnou reputaci v medicíně jako metropolitní opera v hudbě. Spolupráce mezi Lékařskou fakultou v Hradci Králové a Mayo se datuje od roku 1989. Do současné doby více než 160 studentů hradecké LF mělo možnost tříměsíční stáže na tomto prestižním americkém pracovišti. Pobyt na výzkumných i klinických pracovištích na Mayo je pro ně jedinečná zkušenost a inspirace pro další odborný vývoj. Od roku 2005 je koordinátorem stáží prof. Zelalem Temesgen.

Pan profesor Temesgen je předním americkým a celosvětovým specialistou v oblasti tuberkulózy, AIDS a infekčních chorob. V minulém roce obdržel na Mayo Clinic nejvyšší ocenění za pedagogické aktivity „Clinic Distinguished Educator Award“. Jeho vědecké, publikační a vzdělávací aktivity jsou velmi obsáhlé a byly oceněny řadou amerických a celosvětových uznání a cen.

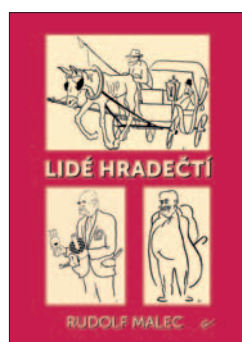
Pan profesor Temesgen absolvoval v pondělí 3. 2. pohovory s adepty na letošní stáže na Mayo Clinic. Studenti jsou vybíráni k pohovoru Lékařskou fakultou na základě studijních výsledků. Poté prof. Temesgen prezentoval přednášku o výzkumu využití virů v léčbě bakteriálních infekcí rezistentních na an-

tibiotickou léčbu. Další program jeho návštěvy byl zaměřen na rozšíření spolupráce s Mayo Clinic. Hradečtí studenti jsou tam vysoce hodnoceni a je zájem o prohloubení kontaktů. Jedním z projektů je kurz na téma Medical Writing pro začínající vědecké pracovníky, který měl premiéru v červenci minulého roku a letos pro velký zájem bude opakován v září.

Pan profesor Temesgen je charismatická osobnost a jeho pozitivní vztah k naší fakultě je zdrojem potenciálu pro rozvoj její zahraniční spolupráce.

Prof. J. Petera

Mimořádná nabídka knihy: **Lidé hradečtí** autora prof. MUDr. Rudolfa Malce, legendy Neurochirurgické kliniky v Hradci Králové, jehož životní pouť skončila v listopadu loňského roku. Dlouholetý přednosta Neurochirurgické kliniky Fakultní nemocnice v Hradci Králové v ní v roce 2016 představil také svoji celoživotní tvorbu skvělého portrétisty. Kresby do knihy vznikaly od dob jeho studií, tedy více než 75 let. Unikátní galerie portrétů hradeckých lidíček i osobností tak zároveň tvoří výjimečnou kroniku lidských příběhů. Nechybí v ní také portréty významných osobností z Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové a ze zdejší Fakultní nemocnice. Vytvořil však také řadu kreseb přednostů klinik a ústavů, profesorů a docentů (Fingerlanda, Bedrny, Hromady, Petra, Vanýska, Maršálka, Sazamy, Procházky...). Kniha formátu A4 má pevnou vazbu a 310 stran, cena **100 Kč** (původní cena 370 Kč). V případě zájmu kontaktujte redakci: juranova@lfhk.cuni.cz

Hradecká tradice pokračuje: 16. mezinárodní konference studentů doktorských studijních programů lékařských fakult

Vítězové soutěže s děkanem LF HK prof. Jiřím Mandákem a předsedou poroty prof. Miroslavem Červinkou

Ve dnech 21.–22. 11. 2019 se ve Výukovém centru Lékařské fakulty v Hradci Králové v areálu Fakultní nemocnice konala 16. Mezinárodní lékařská postgraduální konference „*New Frontiers in the Research of Ph.D. Students*“. Jde o významnou vědeckou akci, a proto považuji za vhodné seznámit s tímto setkáním čtenáře SCANU.

Od začátku bylo při organizování těchto konferencí naším cílem zprostředkovat studentům DSP kvalitní vědeckou přípravu, ke které neodmyslitelně patří prezentace výsledků na mezinárodních konferencích a komunikace s kolegy z vyspělých zemích.

Posledních 10 let má konference jedinečný formát:

- organizační zabezpečení celé konference je plně v gesci Lékařské fakulty;
- konference má omezený počet účastníků (30–35);
- studenti jsou na konferenci nominováni vedením svých fakult, zpravidla to jsou vítězové fakultních kol vědeckých konferencí studentů DSP;
- konference je mezioborová, jednání probíhá v jedné sekci;
- naše fakulta hradí všem přednášejícím studentům cestovné a pobytové náklady;
- konference je soutěžní, mezinárodní porota hodnotí všechny přednesené práce a nejlepší z nich navrhuje k finančnímu ocenění.

Tyto základní premisy se ukázaly jako správné, důkazem toho je, že i po 16 letech je o konferenci zájem a setkání plní svůj hlavní účel.

Letošní konference se účastnilo 31 studentů DSP z 18 lékařských fakult z 10 evropských zemí (ČR, Gruzie, Nizozemí, Maďarsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Slovensko, Velká Británie, Německo). Vědecká úroveň prezentovaných prací byla i letos velmi vysoká. Již samotný tento fakt je, podle mého názoru pádným důvodem k tomu, aby se naši studenti (i jejich školitelé) konference zúčastnili a udělali si představu o tom, na jaké úrovni se pohybují nejlepší studenti Ph.D. v Evropě.

Konferenci zahájil děkan fakulty prof. J. Mandák, který připomněl dlouhou tradici a jedinečnou koncepci konference. Konference je záměrně multioborová, neprobíhá ve specializovaných sekcích. Studenti mají možnost seznámit se s metodickými přístupy a s výsledky práce kolegů z jiných oborů. A někteří toho velmi dobře využili, diskuse byla ze strany studentů velmi živá.

V souladu s výše uvedenými pravidly byla i v roce 2019 ustanovena mezinárodní porota, která hodnotila všechny přednesené práce. V porotě zasedalo 9 osobností, které měly nelehký úkol, u každé přednesené práce ohodnotit její úroveň. Členy poroty byli špičkoví vědci z Nizozemí, Chorvatska,

Maďarska, Německa, Portugalska, Rakouska, Velké Británie a České republiky. Jmenovitě:

Profesorka Margarethe Geiger z Lékařské fakulty ve Vídni
 Profesor John Greenman z Univerzity v Hull ve Velké Británii

Profesor Boldizsar Czéh z Lékařské fakulty Univerzity Pécs, Maďarsko

Prof. Zdravko Lacković z Lékařské fakulty v Záhřebu, Chorvatsko

Dr. Thorsten Liebers z Lékařské fakulty v Drážďanech

Profesorka Isabel Martins z Lékařské fakulty v Portu, Portugalsko

Prof. Peter Soeters z Lékařské fakulty Univerzity v Maasrichtu, Holandsko

Prof. Jan Škrha, prorektor Univerzity Karlovy

Předsedou komise byl prof. M. Červinka.

Práce v hodnotící porotě je velmi náročná, všichni členové komise musí být přítomni a plně soustředěni během všech přednášek, tedy dva plné pracovní dny. I přes tuto náročnost jezdí mnozí členové poroty do Hradce Králové opakovaně a členství v porotě si velmi váží. Shodně také konstatovali, že úroveň prací studentů doktorských studijních programů na této konferenci byla letos velmi vysoká a rozhodování bylo obtížné. Porota posuzovala vědeckou úroveň prezentovaných prací, způsob přednesu, schopnost v diskusi obhájit své názory a reagovat na podněty ostatních, a také kvalitu příspěvku ve sborníku prací.

Na závěr konference v pátek večer proběhlo ve Sloupové síni v prostorách Lékařské knihovny slavnostní vyhlášení výsledků, předání diplomů a peněžních cen pro nejlepší studenty. Děkan fakulty prof. MUDr. Jiří Mandák, Ph.D. ocenil organizaci konference a práci odborné poroty. Především ale vyhlásil výsledky soutěže. O velmi vyrovnané úrovni přednášek a prezentujících studentů svědčí to, že na prvních místech byly v hodnocení velmi malé bodové rozdíly. Porota udělila tři ceny:

- Na třetím místě se umístil Markus Kraller z Lékařské fakulty ve Vídni s prací *Single Molecule FRET Reveals Enhanced Binding Lifetime between TCR and pMHC1 in the Presence of CD8*.
- Na druhém místě se umístila Noemi Perujo Holland z Univerzity Hull ve Velké Británii s prací *A Novel 18F Radio-labelled Antagonists for Positron Emission Tomography Imaging of Chemokine Receptor CXCR4*.
- Na prvním místě se umístila Anete Romanuska z Lékařské fakulty ve Vídni s prací *Lipid Storage at the Inner Nuclear Membrane*.

Všem oceněným blahopřeji!

Lze konstatovat, že cíle konference byly zcela naplněny. Konference umožnila setkání studentů DSP z celé Evropy a navázání pracovních i osobních kontaktů. Rovněž umožnila porovnat úroveň vědecké práce studentů zúčastněných fakult. Přiblížila různé obory medicíny a v nich dosažené výsledky všem účastníkům. V nepo-

Odborná porota sledovala pozorně vystoupení všech studentů DSP

slední řadě měli účastníci konference příležitost vystoupit před širokým obecnstvem s výsledky své práce, obhájit je v anglickém jazyce a získat cennou zpětnou vazbu. Je potěšující, že i práce studentů českých lékařských fakult byly přijaty se zájmem, i když ne všechny patřily do první poloviny pomyslného pelotonu. Je velmi potěšitelné, že i názory a hodnocení studentů – účastníků konference jsou velmi kladné, oceňují mimořádnou příležitost seznámit se s výsledky kolegů, najít motivaci pro vlastní vědeckou práci a možnost navázat nové osobní kontakty. Já osobně považuji za významné také to, že za 16 let se konferencí zúčastnilo přes 200 zahraničních studentů, kteří se seznámili s naší fakultou a představují významný potenciál pro další spolupráci.

Výsledky konference, sborník prací i fotografie z průběhu akce jsou zveřejněny na webu fakulty ([https://www.lfhk.cuni.cz/Science,-Foreign-Relations/Meetings/International-Medical-Postgraduate-Conferences/16th-International-Medical-Ph-D-Conference-\(2019\)/](https://www.lfhk.cuni.cz/Science,-Foreign-Relations/Meetings/International-Medical-Postgraduate-Conferences/16th-International-Medical-Ph-D-Conference-(2019)/)).

Od samého počátku má naše konference velkou podporu ze strany vedení Univerzity Karlovy, vždy se konala pod záštitou rektora UK. Náklady na organizování konference se pohybují ve výši 650 tis. Kč. V posledních deseti letech většinu finančních nákladů hradíme z grantů Univerzity Karlovy. Na tomto místě je třeba vyjádřit vedení Univerzity Karlovy upřímné poděkování za dlouhodobou podporu této aktivity.

Závěrem mám dobrou zprávu. Kolegium děkana vyhodnotilo průběh a přínos této konference a děkan fakulty prof. MUDr. Jiří Mandák, Ph.D. rozhodl o tom, že i v roce 2020 bude naše fakulta organizovat tuto konferenci. Měla by se konat 19. a 20. listopadu 2020 ve Výukovém centru. Již nyní vyzývám naše studenty DSP, aby se na konferenci připravovali.

A na úplný závěr chci poděkovat všem, kteří se podíleli na organizačním zabezpečení této konference. Ocenění si zaslouží předsedové jednotlivých sekcí, kteří zvládli svoji roli velmi profesionálně. Zvláštní poděkování patří paní Petře Malé, které měla na starosti administrativní a logistické zajištění konference a zvládla to velmi dobře.

Prof. MUDr. RNDr. Miroslav Červinka, CSc.
 předseda odborné poroty, vedoucí projektu

XXIV. Vědecká konference LF a FN HK

Dne 5. února se uskutečnil již 24. ročník Vědecké konference Lékařské fakulty v Hradci Králové a Fakultní nemocnice Hradec Králové, jejímž hlavním posláním je prezentace výsledků grantových projektů řešitelských týmů z obou pořádajících institucí, které skončily v předchozím kalendářním roce. Letošní ročník konference byl z organizačních důvodů posunut z druhé poloviny ledna na začátek února, což nakonec uvítali nejen organizátoři, ale i přednášející. Dějištěm letošního ročníku konference byla opět Velká posluchárna v budově teoretických ústavů fakulty v Šimkově ulici, v níž se sešlo celkem 101 posluchačů.

Konferenci zahájil děkan Lékařské fakulty v Hradci Králové prof. MUDr. Jiří Mandák, Ph.D., který ve své úvodní řeči zdůraznil základní poslání naší fakulty, k němuž vedle vzdělávání náleží vědecko-výzkumná činnost, poťazmo aktivity spadající do tzv. třetí role univerzit. Podtrhl též existenciální význam kvalitní spolupráce mezi oběma pořádajícími institucemi: „*Nemocnice nemůže být bez své fakulty, ale ani fakulta nemůže existovat bez své nemocnice.*“ Poté k auditoriu slavnostně promluvil ředitel Fakultní nemocnice Hradec Králové prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., dr. h. c., který v symbolické paralele k osobnosti našeho významného anglisty a znalce díla Williama Shakespeara prof. PhDr. Martina Hilského uvedl: „*Přednášet jako profesor Hilský neznamena mít jen dar výřečnosti, ale zejména zápal a velké penzum znalostí.*“ Na závěr popřál přednášejícím úspěšná vystoupení, posluchačům co nejvíce

zajímavých informací a všem účastníkům zdárný průběh celé konference.

Vlastní odborný program konference sestával ze dvou samostatných sekcí, během nichž zástupci řešitelských týmů přednesli celkem 15 ústních sdělení (každé jednotlivé sdělení s časovou dotací 15 minut – 10 minut vlastní sdělení, 5 minut diskuze). V první sekci, kterou řídil proděkan pro vědeckou činnost prof. MUDr. Petr Hejna, Ph.D., MBA, vystoupilo celkem 6 přednášejících s prezentací výsledků výzkumných projektů řešených na pracovištích Lékařské fakulty v Hradci Králové i Fakultní nemocnice Hradec Králové (celkem 2 projekty GA ČR, 4 projekty AZV ČR):

RNDr. Veronika Skarková, Ph.D., (Ústav lékařské biologie a genetiky LF HK) v zastoupení hlavního řešitele prof. PharmDr. Emila Rudolfa, Ph.D., představila výsledky projektu zaměřeného na objasnění role kadherinů a epiteliálně-mezenchymální tranzice (EMT) v rozvoji chemoterapeutické rezistence u metastatického kolorektálního karcinomu, a to zejména s ohledem na citlivost chemoterapeutik a jejich subcelulární lokalizaci (projekt GA ČR; hlavní příjemce: LF HK).

Rishikaysh Pisal, M.Sc., Ph.D., (Ústav histologie a embryologie LF HK) v zastoupení hlavního řešitele prof. MUDr. Jaroslava Mokrého, Ph.D., prezentoval výsledky projektu studujícího roli kanonické signální dráhy Wnt na neuronální/gliální diferenciaci, resp. efekt hypoxie na její aktivaci (projekt GA ČR; hlavní příjemce: LF HK).

Prof. MUDr. Ladislav Hosák, Ph.D., (Psychiatrická klinika LF UK a FN HK) představil mezioborový projekt zaměřený na studium mikrovaskulárních abnormalit retiny jakožto možného endofenotypu schizofrenie (projekt AZV ČR; hlavní příjemce: FN HK).

Prof. PhDr. Jiří Mareš, CSc., (Ústav sociálního lékařství LF HK) shrnul výsledky projektu orientovaného na individuální charakteristiky pacienta a zdůraznil, že znalost zvláštností pacienta je nezbytným a velmi důležitým předpokladem individualizované léčebné péče (projekt AZV ČR; hlavní příjemce: LF HK).

Prof. MUDr. Stanislav Filip, DSc., (Klinika onkologie a radioterapie LF UK a FN HK) prezentoval výsledky projektu zaměřeného na terapeutický význam využití lipozomů v kineticky řízené léčbě platinarezistentního karcinomu ovarií doxorubicinem pomocí plazmafiltrace (projekt AZV ČR; hlavní příjemce: LF HK).

V druhé sekci, kterou řídil proděkan pro doktorské studijní programy a výuku bakalářských programů doc. MUDr. RNDr. Milan Kaška, Ph.D., vystoupilo 6 přednášejících s prezentací výsledků výzkumných projektů podporovaných AZV ČR, GA ČR, finančními prostředky pro Institucionální výzkum FN (IV FN), Ministerstvem průmyslu a obchodu (MPO) a junior projektů podporovaných Interním grantovým systémem FN HK (JP IGS):

Prof. PharmDr. Kamil Musílek, Ph.D., (Centrum biomedicínského výzkumu FN HK) prezentoval výsledky projektu zaměřeného na vývoj nových ireverzibilních inhibitorů acetylcholinesterázy proti komárům přenášejícím malárii, které budou šetrné pro životní prostředí (projekt AZV ČR; hlavní příjemce: FN HK).

PharmDr. Jan Korábečný, Ph.D., (Centrum biomedicínského výzkumu FN HK) představil výzkumný záměr zacílený na přípravu nových účinných léčiv pro léčbu narkolepsie – agonisty orexinových receptorů, které představují inovativní směr v léčbě tohoto onemocnění (projekt GA ČR; hlavní příjemce: FN HK).

Doc. MUDr. RNDr. Milan Kaška, Ph.D., (Chirurgická klinika FN HK) shrnul výsledky projek-

tu sledujícího vliv složení pooperační výživy na intenzitu zánětové odpovědi lidského imunitního systému/organismu na operační trauma (Interní projekt č. 8155, FN HK).

Prof. MUDr. Zdeněk Zadák, CSc., (Centrum pro vývoj a výzkum FN HK) přednesl výsledky projektu zaměřeného na inovaci infuzních roztoků s protektivním účinkem na glykokalyx (projekt MPO ČR: FN HK spolupříjemce).

Monika Esterková (III. interní gerontometabolická klinika LF UK a FN HK) představila výsledky projektu zaměřeného na problematiku diabetu mellitu v graviditě – od demografických dat matek s gestačním diabetem přes charakteristiky plodu k celkovému průběhu těhotenství a porodu (Junior projekt IGS FN HK).

Petr Smolák (Kardiochirurgická klinika LF UK a FN HK) prezentoval výsledky projektu analyzujícího vztah závažnosti operačního traumatu a nových minimálně invazivních operačních postupů v kardiochirurgii (Junior projekt IGS FN HK).

Albína Příkrylová (Ústav klinické biochemie a diagnostiky FN HK) představila projekt zaměřený na význam a analýzu deregulace mikroRNA u sinonasálního karcinomu (Junior projekt IGS FN HK).

Natálie Birknerová (Ústav klinické biochemie a diagnostiky FN HK) prezentovala výstupy juniorského projektu zaměřeného na problematiku metylačních změn vybraných supresorových genů u dlaždicobuněčného karcinomu v orofaryngeální oblasti (Junior projekt IGS FN HK).

Jan Schönbauer (Centrum biomedicínského výzkumu FN HK) představil výsledky projektu zaměřeného ověření antimikrobní účinek dlouhodobě používaných komerčních dezinfekčních prostředků ze skupiny kvartérních amoniových solí (Junior projekt IGS FN HK).

Všechna sdělení měla velmi dobrou technickou i prezentační úroveň a výsledky jednotlivých projektů jistě přispějí k rozvoji medicíny a biomedicínských oborů. Celodenního programu konference se průběžně zúčastnilo celkem 101 účastníků (19 přednášejících, 47 studentů doktorských studijních programů, 35 hostů), kteří k většině vystoupení živě

diskutovali. Ve výzkumné práci Lékařské fakulty v Hradci Králové i Fakultní nemocnice Hradec Králové stále chybí větší objem výzkumných projektů podporovaných nejvýznamnějšími tuzemskými grantovými agenturami a případně i agenturami mezinárodními.

Organizace konference a její administrativní příprava spočívala především na bedrech Grantového a zahraničního oddělení naší fakulty (Ing. Eva Macourková, Hana Horká, Monika Pazourková). O bezproblémový chod konference včetně přípravy občerstvení pro všechny účastníky se vzorně postaraly kolegyně z Děkanátu, Grantového a zahraničního oddělení, resp. Studijního oddělení fakulty (Radka Vlachová, Hana Horká, Monika Pazourková, Petra Malá). Fotodokumentace se zhostili MUDr. Vladimír Mašín, Ph.D., a Mgr. Petr Voda z Ústavu lékařské biofyziky

LF HK. Technickou podporu pro přednášející ve Velké posluchárně zajistil pan Václav Pánek ze Správy poslucháren. Na tomto místě se patří upřímně poděkovat všem výše uvedeným, poděkování ale náleží i všem ostatním, kteří jakkoli přispěli k reprezentativnímu průběhu XXIV. Vědecké konference.

Všem řešitelům grantových projektů, ale i začínajícím vědeckým pracovníkům a studentům doktorských studijních programů přejeme hodně zdaru při získávání nových grantových podpor a věříme, že se v co nejhojnějším počtu sejdeme na jubilejním 25. ročníku naší společné konference.

*prof. MUDr. Petr Hejna, Ph.D., MBA
proděkan pro vědeckou činnost
doc. MUDr. RNDr. Milan Kaška, Ph.D.
proděkan pro DSP a výuku bakalářských programů*

Hradecký kardiologický den

Kardiologická klinika uspořádala 12. 12. 2019 ve Výukovém centru LF v areálu FN Hradec kardiologický den. Akce byla pořádána pod záštitou ředitele FN Hradec Králové prof. MUDr. Vladimíra Paličky, CSc., děkana LF UK v Hradci Králové prof. MUDr. Jiřího Mandáka, Ph.D. a České společnosti kardiologické chirurgie.

V rámci slavnostního zahájení pronesl úvodní slovo ředitel FN HK prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., děkan LF prof. MUDr. Jiří Mandáček, Ph.D. a přednosta kardiologické kliniky prof. MUDr. Jan Vojáček, Ph.D.

Vzhledem k tomu, že se dlouholetý přednosta Kardiologické kliniky FN Hradec Králové prof. MUDr. Jan Dominik, CSc. rozhodl ukončit svůj pracovní poměr, prolínal se slavnostní úvod s oceněním jeho práce a s vyslovením poděkování tomuto velikánovi české kardiologické chirurgie. Prof. Dominik plně zasvětil svůj profesní život Lékařské fakultě a Fakultní nemocnici v Hradci Králové a jeho jméno bude navždy spojováno s vysokou úrovní pracoviště. Zásluhy prof. Dominika na rozvoji jak Lékařské fakulty, tak i Fakultní nemocnice vyzdvihl prof. Mandáček během slav-

nostní laudace. Současně byla prof. Dominikovi udělena slavnostní pamětní medaile Univerzity Karlovy. Ocenění předal doc. Konvalinka, prorektor UK.

Mimořádností Hradeckého kardiologického dne 2019 byla účast tří polských kardiologů z Wroclavi, kteří recipročně (po návštěvě prof. Vojáčka a prof. Harrera ve Wroclavi) navštívili naši odbornou akci. Představitel polského pracoviště prof. W. Kustrzycki nás ve své přednášce seznámil s historií srdeční chirurgie ve Wroclavi.

Dále v prvním bloku přednášek zazněly prezentace o problematice implantací katetových chlopní (dr. Bis a doc. Němec, dr. Brtko). Prof. Žáček shrnul ve své přednášce problematiku aortální nedomykavosti. Dr. Polanský informoval přítomné o významu léčby funkční

mitrální insuficience s pomocí mitraklipu. V přednášce prof. Vojáčka byla objasněna možnost léčby infekční endokarditidy s postižením aortomitrální kontinuity s pomocí homograftu (hemi-comando procedure). Vzhledem k účasti kolegů z Polska byly slidy v prvním bloku uvedeny v angličtině.

Druhý blok byl věnován problematice časného zotavení po chirurgických zákrocích (Enhanced Recovery After Surgery – ERAS) a přednášky přednesli Mgr. Hrouda, prim. Hanke, dr. Turek a dr. Pojar. O současném stavu robotické kardiologické chirurgie a perspektivách rozvoje přednášel prim. Š. Černý. O využití ECMO v nemocnici bez kardiologické přednášel dr. Karásek a p. Volt přednášel o mobilní aplikaci ECMOHELP. Dr. Smolák informoval přítomné o přínosu RTG hrudníku vs. CT hrudníku u pacientů před mini-inva- zivním přístupem.

Pro organizátory akce byla potěšením hojná účast zdravotnických pracovníků. Celkem se na akci zaregistrovalo 148 účastníků z řad lékařů a sester.

*prof. MUDr. Jan Harrer, CSc.
prof. MUDr. Jan Vojáček, Ph.D.*

Rokitanského den 2020

Dne 5. února 2020 se v prostorách Výukového centra Lékařské fakulty UK v Hradci Králové konal Rokitanského den. Pořadatelem již 14. ročníku akce byla I. interní kardiologická klinika Lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice Hradec Králové, záštitu převzala Česká kardiologická společnost, Česká asociace srdečního selhání a Česká asociace intervenční kardiologie.

Akci zahájili děkan Lékařské fakulty UK v Hradci Králové, prof. MUDr. Jiří Mandák, Ph.D. a ředitel fakultní nemocnice, prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., dr. h. c.

Úvodní slavnostní přednáška prof. PhDr. Martina Hilského, CSc. s názvem „Srdce Shakespearových sonetů“ přenesla účastníky do doby renesanční Anglie, kdy vzniklo jedno z nejslavnějších děl W. Shakespeara a nechala zaznít a pochopit alespoň částečně srdce vybraných sonetů.

Odborný program pak proběhl ve čtyřech blocích, do kterých byly soustředěny odborné přednášky pokrývající širokou oblast diagnostiky a terapie onemocnění kardiovaskulárního systému.

První blok byl věnován tématům intervenční kardiologie, kde zazněla sdělení přinášející přehled dlouhodobých výsledků léčby nemocných se zkratovou vadou srdce. Dále bylo připomenuto 20. výročí méně obvyklých nekoronárních intervencí v Hradci Králové, pozornost byla věnována také katetrizačnímu uzávěru ouška levé síně a perzistentního foramen ovale. Blok sdělení doplnily informace o antiagregační a antikoagulační léčbě po těchto intervencích.

Prostřední blok byl pestrý a zahrnoval sdělení o neaterosklerotických příčinách periferní ischemie, perspektivách léčby srdečního selhání a novinkách roku 2020. Blok byl doplněn sděleními guidelines léčby chronické ischemické choroby srdeční, komplexní péče o pacienty s CTEPH a informací o současném užití aspirinu a ticagreloru.

Polední sdělení byla zaměřena na otázky současné medicíny betablokátory u pacientů po infarktu myokardu v éře reperfuze terapie, druhou část představoval duel angiologa a kardiologa nad tématem antikoagulace.

Odpolední blok byl zaměřen na problematiku infekční endokarditidy. Byla představena nová doporučení pro diagnostiku a terapii infekční endokarditidy a připomenuta role zobrazovacích metod v diagnostice. Dalším tématem byla diagnostika, terapie a prevence infekční endokarditidy implantabilních přístrojů. Blok uzavíraly přednášky o indikaci a možnostech chirurgické léčby infekční endokarditidy.

Letošního ročníku Rokitanského dne se se zájmem zúčastnilo více než 210 kolegů a kolegyně, od nichž jsme zaznamenali velmi příznivé hodnocení akce.

Velký dík patří celému organizačnímu týmu I. interní kardiologické kliniky a Lékařské fakulty UK v Hradci Králové.

Prof. MUDr. Radek Pudil, Ph.D.

I. interní kardiologická klinika LFUK a FN Hradec Králové

Preventivní program Zdravý úsměv pomáhá s péčí o zuby malých dětí již 20 let

Preventivní program Zdravý úsměv je odborně garantovaný program, který v loňském roce oslavil 20 let svého trvání. Jeho cílem je vzdělávat děti v oblasti prevence zubního kazu a onemocnění dásní. Zpočátku bylo do projektu zapojeno pouze několik škol v Hradci Králové a Kroměříži, postupně se program podařilo rozšířit do 14 regionů v ČR a v současnosti je do něj zapojeno více než 3 000 dětí. Odborným garantem celé této vzdělávací aktivity je Stomatologická klinika Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové a Fakultní nemocnice Hradec Králové.

„Stomatologická klinika zajišťuje odborné a metodické vedení projektu a příslušné vzdělávání lektorek, jimiž jsou žákyně středních a vyšších odborných zdravotnických škol. Později se do programu zapojily také dentální hygienistky,“ uvedla bývalá vrchní sestra Stomatologické kliniky FN HK Květa Prouzová, DiS., která se podílela na vzniku programu.

Proškolené lektorky s dětmi pravidelně pracují a vzdělávají děti jak po stránce teoretické (příčiny a prevence zubního kazu a zánětu dásní, omezení příjmu cukrem slazených potravin a nápojů, výchova ke zdravému životnímu stylu), tak po stránce praktické (návlek správné techniky čištění zubů vhodnými pomůckami a pravidelné používání fluoridových přípravků, zejména zubní pasty).

Význam a účinnost preventivního programu potvrdilo opakované klinické šetření stavu chrupu školních dětí z královéhradeckého regionu v letech 2004 a 2008. „Z výsledků vyplývá, že dlouhodobá a systematická realizace komunitního preventivního programu Zdravý úsměv zaměřená nejen na teoretickou edukaci dětí, ale také na praktický návlek péče o dutinu ústí společně s aplikací lokálního fluoridového přípravku, přispěla k významnému zlepšení stavu orálního zdraví školních dětí ve sledovaném souboru,“ uvedla Prouzová.

Bc. Jakub Sochor

Prof. MUDr. Hvězdoslav Stefan, CSc. 100 let od narození (14. 3. 1920 – 7. 2. 2009)

Při příležitosti nedožitých 100 narozenin pana prof. MUDr. Hvězdoslava Stefana, CSc., emeritního profesora Univerzity Karlovy a emeritního primáře Oddělení dětské chirurgie FN v Hradci Králové, mi dovoluje připomenout jeho přínos oboru dětské chirurgie a urologie, československé medicíny a historii české medicíny.

Pan profesor pocházel z vlastenecké královéhradecké rodiny. Jeho děd, Kristián Stefan, byl učitel, spisovatel, překladatel, zemský poslanec a spolupracovník Františka Palackého.

Otec, MUDr. Libor Stefan, byl generálem zdravotnictva Československé armády a svých 7 synů spolu s manželkou Olgou vychovávali v duchu demokratických zásad První republiky.

Bezprostředně po vpádu německých okupantů do naší republiky v roce 1939 se rodina Stefanových zapojila do protiněmeckého odboje – Obrana národa. V roce 1939 odešli ilegálně 3 bratři prof. Stefana do zahraničních armád bojovat za osvobození republiky. Dva z nich se do vlasti nevrátili. Jeden padl do zajetí při bojích čsl. armádní jednotky ve Francii a byl Němci odsouzen k smrti za zemězradu a popraven. Druhý padl v r. 1943 na francouzském území v leteckém souboji jako stíhač 313. československé peruti v Anglii. Třetí bratr působil jako lékař u RAF a poslední roky války jako lékař v nemocnici pro raněné letce v East Grinsteadu.

Hvězdoslav Stefan se v roce 1941 rozhodl ilegálně přejít do čs. armády v zahraničí. Při přechodu na německo-švýcarské hranici byl zatčen a předán k Volksgerichtu v Norimberku. Senátem tohoto soudu byl odsouzen pro velezradu a napomáhání nepříteli k trestu 15 let káznice a 10 roků ochranné vazby. Svůj trest si odpykával v káznici v Bayreuthu spolu s několika tisíci československých politických vězňů. Po osvobození káznice 14. 4. 1945 byl spoluvězni zvolen do Čs. národního výboru. Do konce války spolupracoval se spojeneckými jednotkami a americkou okupační správou při repatriaci spoluvězňů do vlasti.

Za odbojovou činnost i dobu věznění byl v roce 1945 vyznamenán prezidentem republiky Dr. Edvardem Benešem Československým válečným křížem 1939 a Vyznamenáním za zásluhy I. stupně za činnost v domácím odboji a poté dalšími vyznamenáními.

Studium na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze začal v roce 1945, v mimořádném letním semestru. Po promoci v roce 1949 nastoupil jako sekundární lékař na ORL a chirurgické oddělení nemocnice v Kolíně. V roce 1952 byl povolán na mimořádné vojenské cvičení a v témže roce byl převelen na Vojenskou lékařskou akademii J. Ev. Purkyně

v Hradci Králové, na chirurgickou kliniku vedenou profesorem MUDr. Janem Bedrnou. Pod jeho vedením získal široké znalosti oboru všeobecné chirurgie a urologie po stránce operační, vědecké a experimentální práce. Profesor Stefan se netajil tím, že je vděčný profesoru Bedrnovi za odborné, metodické a lidské vedení, které mu usnadnilo další lékařský vývoj a dále tím, že se mu akademik Bedrna stal vzorem po celý další život.

V Hradci Králové se dr. Stefan věnoval převážně urologii. Podílel se na experimentálním ověřování techniky autotransplantace ledviny u psů (1953). To přispělo k první transplantaci ledviny u člověka v Československu, provedené v roce

1961 v Hradci Králové. Byl vůdčí osobností při uvádění do provozu druhé umělé ledviny v naší republice pro léčbu akutního selhávání ledvin (1957).

V souvislosti s převedením Vojenské lékařské akademie do obnovené Lékařské fakulty UK v Hradci Králové v roce 1958, odešel MUDr. Stefan z vojenské do civilní služby.

Protože neměl důvěru KSČ, bylo mu v roce 1960 navrženo, aby odešel z chirurgické kliniky. Tento záměr se neuskutečnil, dr. Stefan vzal nabídnuté místo vedoucího lékaře nově zřízeného oddělení dětské chirurgie. V období let 1960–1982 vedl toto oddělení jako ordinář, od roku 1982 do konce roku 1989 jako primář. Oddělení bylo situováno v prostorách Dětské kliniky, zpočátku mělo 25 a později až 39 lůžek. Ordinář Stefan postupně vybudoval a zabezpečil organizačně, materiálně a personálně oddělení s celostátním a evropským věhlasem. Po vzoru anglosaských zemí se zde prováděla dětská chirurgie v celém rozsahu, od diagnostiky, operační a pooperační péče až k péči následné.

Profesor Stefan je jedním ze čtyř zakladatelů moderní československé dětské chirurgie (prof. MUDr. Václav Kavka, DrSc., prof. MUDr. Václav Tošovský, DrSc., prof. MUDr. Miroslav Kabelka, DrSc.) V roce 1967 obhájil dr. Stefan disertační práci na téma „Komplikující choroby zdvojené ledviny“ a byl mu udělen titul kandidáta věd. V roce 1968 byl jmenován docentem s habilitační prací „Aganglionární megakolon“ a v roce 1992 profesorem dětské chirurgie Lékařské fakulty Univerzity Karlovy na základě vědecké práce „Exstrofie močového měchýře“.

V rámci pregraduální pedagogické činnosti se profesor Stefan podílel na přednáškách a praktických cvičeních z chirurgie a dětské chirurgie pro posluchače LF UK i VLA J. Ev. P. V postgraduální výchově přednášel v ILF na lékařských seminářích. Na svém pracovišti vyškolil několik odborníků v dětské chirurgii a dětské urologii (Králová M., Kříž

J., Koudelka J., Preis J., Kuliaček P., Lehká J., Baše J., Macík I.) a věnoval se stážístům dětskochirurgických pracovišť z naší republiky i z jiných zemí (Německo, Polsko, Vietnam).

Terapeutické výsledky v novorozenecké chirurgii, dětské břišní chirurgii, onkochirurgii a urologii byly srovnatelné s vyspělými pracovišti v naší republice i v Evropě. I když oddělení splňovalo kritéria pro vyjmenování klinikou, nestalo se tak a v roce 1982 bylo ustanoveno jako samostatné oddělení a docent Stefan jmenován primářem oddělení.

V rámci komplexní péče o dítě zavedl MUDr. Stefan pravidelné dětskochirurgické semináře pro pediatriy a chirurgy bývalého Východočeského kraje. Pod jeho vedením uspořádalo oddělení tři celostátní konference dětské chirurgie a v roce 1986 pak 38. Kongres dětské chirurgie s mezinárodní účastí. V 60. letech navázal a postupně rozvíjel spolupráci s Klinikou dětské chirurgie ve Wroclavi.

V roce 1989 skončil doc. Stefan vedení oddělení dětské chirurgie. V následujícím roce byl občansky i vojensky rehabilitovaný s omluvou za politickou a společenskou diskriminaci a bylo mu umožněno habilitační profesorské řízení.

V letech 1991–2004 pracoval na zdejší Urologické klinice, 9 let jako konzultant pro dětskou urologii a 5 let jako smluvní odborný lékař. Dlouhodobě byl členem komise pro státní zkoušky z chirurgie a oborové rady pro udělování vědeckých hodností v chirurgii.

V Československé medicíně má prof. Stefan 8 priorit, z nich 4 jsou s tematikou urologickou a 4 s tematikou dětskochirurgickou. Tři z těchto priorit měly mezinárodní odezvu. Jsou to: dysgeneze gonád (1957), rekonstrukční genitoplastika – Stefanova operace (1963) a úspěšné oddělení srostlých dvojčat v novorozeneckém období (1980).

Úctyhodná je přednášková a publikační činnost profesora Stefana. Přednesl více než 300 přednášek, řadu z nich na mezinárodních kongresech, konferencích a seminářích (Anglie, Irsko, Chorvatsko, Německo, Polsko, Rakousko,

Švédsko, Švýcarsko). Publikoval více než 180 odborných článků, převážně jako první autor, 15 z nich v zahraničí.

Odborně významné byly jeho monografie „Voda a elektrolyty v chirurgii“ (1958), „Aganglionární megakolon“ (1969), Rekonstrukční urologie (Vezikoureterální reflux) Zagreb chorvatsky (1999), německy (2000). Byl spoluautorem publikace „Úvod do praktika z chirurgie“ (Některé odlišnosti nejčastějších chirurgických chorob dětského věku) (1967).

Publikace z historie medicíny mapují jednak život a dílo významných lékařů Východočeského kraje a jednak historii medicíny v Hradci Králové. O východočeských lékařích pojednávají publikace „Vý-

znamní profesori lékařství – rodáci z východních Čech v letech 1370–1900“ (1995), „Lékaři, absolventi hradeckých latinských škol a gymnasia“ (2000). Svůj obdiv ke královéhradeckému rodákovi Karlu Rokitsanskému vyjádřil již v roce 1954, kdy jako první u nás publikoval biografii Karel Rokitsanský. V roce 2000 – výročí narození K. Rokitsanského – se účastnil spolu s prof. MUDr. Ivo Štejnem, CSc. a MUDr. Olgou Procházkovou velkolepých oslav v Rakouské akademii věd ve Vídni. Zde navázal kontakt s chirurgem prof. MUDr. Otakarem Rokitsanským, vnukem K. Rokitsanského a dalšími rakouskými vědci. Měsíc po oslavách ve Vídni proběhl pod záštitou děkana naší LF HK slavnostní večer k uctění slavného rodáka, kde 80letý prof. Stefan pronesl stěžejní přednášku. Byl také kurátorem doprovodné výstavy K. Rokitsanský na LF v Hradci Králové a poté na 1. LF ve Faustově domě v Praze. V následujícím roce byla vydaná monografie Karel Rokitsanský, rozšířená o informace získané ve vídeňských archívech a od rodiny Rokitsanského. Tato publikace získala v roce 2005 cenu České urologické společnosti. Byl spoluautorem publikace Fakultní nemocnice Hradec Králové vydané v roce 1988 k 60. výročí dostavby „Nové nemocnice“. Podílel se kapitolami „Historie zdravotnictví v Hradci Králové do roku 1928“ a „Vznik nové nemocnice a období let od roku 1928“. Je spoluautorem monografie „Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Hradci Králové 1945–1995“ (1995).

Odborného uznání se dostalo prof. Stefanovi v naší republice i v zahraničí. Stal se nositelem 7 medailí a 2 cen za vědecký přínos v medicíně, byl členem 2 zahraničních lékařských společností a čestným členem 3 českých a 1 zahraniční lékařské společnosti.

Profesor H. Stefan byl morální a vědeckou autoritou a příkladným vlastencem. Jeho osobní dovednosti a píle přispěly k tomu, že ho řadíme mezi úspěšné československé a české lékaře; lékaře, kteří i v současnosti inspiřují.

MUDr. Miroslava Králová

Uprostřed Koruny české

Gotické a raně renesanční umění východních Čech 1250–1550

Jedinečná výstava věnovaná výtvarnému umění východních Čech poskytuje ucelený pohled na kulturní bohatství regionu od doby posledních Přemyslovců až do období vlády jagellonské dynastie. Bohatství středověké krajiny východních Čech, která se ve 13.–16. století nacházela do slova „uprostřed zemí Koruny české“, je v tomto rozsahu představeno vůbec poprvé. V expozici je shromážděno přes 400 exponátů všech uměleckých oborů od dokladů každodennosti, přes architektonické detaily, umělecké řemeslo, zbraně, mince, písemné dokumenty, rukopisy, pečeti až k sochám, deskovým malbám a velkým oltářním celkům, které dokládají vysokou kulturní úroveň regionu a sledují proměnlivé umělecké vztahy mezi východními Čechami a sousedními oblastmi. Projekt byl podpořen Ministerstvem kultury ČR v rámci programu NAKI II.

Výstava je rozdělena do čtyř sálů. V prvním se setkáme

s nejstaršími doklady umělecké kultury převážně v podobě archeologických nálezů se zajímavou hypotetickou rekonstrukcí závěru presbytáře zaniklé stavby v areálu kláštera dominikánů v Hradci Králové. Druhý prostor – lapidárium nabídne návštěvníkům umění 14. a 15. století, zohlední tak rozkvět kultury regionu do husitských válek a ukáže, co zbylo po obrazoboreckých bouřích. Sál v prvním patře představuje umění konce 15. a počátku 16. století s dominantním vlivem slezské metropole Vratislavi a velkými utrakvistickými oltářními retábly. Poslední část zahrnuje umělecké řemeslo včetně zlatnických prací, kovolitectví, výšivek, iluminovaných rukopisů, prvotisků a vzácných listin. Výstavu je možné navštívit do 28. června 2020.

PhDr. M. Pražáková

Foto M. Beneš

Muzeum východních Čech v HK

Markéta Pražáková, Miroslav Beneš: Museum v detailu

Ydavatel: Muzeum východních Čech v Hradci Králové. 299 stran, ISBN 978-80-87686-26-3

Reprezentativní publikace „Museum v detailu“, podpořená Ministerstvem kultury České republiky z programu Podpora projektů zaměřených na poskytování standardizovaných služeb muzeí a galerií, si vytkla za cíl upozornit čtenáře výtvarnou formou na prvky architektury a upoutat zajímavými pohledy prostřednictvím umělecké fotografie. Kniha představuje Kotěrovu stavbu poněkud netradičně a zabývá se především detaily, které mohou často zůstat návštěvníkům utajeny a kterých budova skrývá nepřeberné množství. Zároveň patří k badatelsky velmi žádaným tématům a kniha tak podporuje propagaci jediné národní kulturní památky v Hradci Králové.

Okresní nemocnice po dostavbě, 20.–30. léta 20. století

„Nejen univerzitní města v republice, ale i řada dalších menších měst se dočkala v samostatném státě moderních nemocnic a ústavů, z nichž mnohé jsou po stránce architektonické i po stránce účelnosti dnes ceněny architekty,

lékaři i širokou veřejností. (...) V roce 1928 byla otevřena v Hradci Králové sedmipavilonová nemocnice, rozsahem největší mimopražský ústav tohoto typu.“ Těmito slovy z knihy Dějiny lékařství v českých zemích můžeme za-

Pohled na nemocnici a přívoz přes Labe, 30. léta 20. století

čít seriál HRADEC KRÁLOVÉ VE FOTOGRAFIÍCH, který je v letošním roce věnován královéhradecké fakultní nemocnici. Můžete porovnat pohled fotografů let dávno minulých na Fakultní nemocnici v roce 2020.

Pro výstavbu nové nemocnice bylo vybráno místo na levém břehu Labe u jeho soutoku s Orlicí, v katastru obce Nový Hradec Králové. Zvítězil projekt pražského architekta Bedřicha Adámka (1891–1961), který se věnoval převážně projektům veřejných budov. Byl autorem řady dalších projektů týkajících se zdravotnictví, soukromých domů a vil. Ve východních Čechách byl, kromě královéhradecké Okresní nemocnice, v letech 1926 až 1930 realizován jeho projekt pavilonu chirurgického, infekčního a pavilonu interny v nemocnici v Pardubicích.

Již od dostavby se stala nová nemocnice vděčným námětem pro fotografy a k dostání byla celá řada pohlednic, které využívali hlavně pacienti hradecké nemocnice nebo návštěvníci Hradce Králové k zaslání pozdravů rodině a přátelům. Seriál představí nejprve celkové pohledy na nemocnici. Rovnocenné srovnání již udělat nelze, nejen protože rozsáhlá výstav-

ba v areálu nemocnice pokračuje dodnes, ale samozřejmě rozrostla se i vegetace.

*PhDr. Pavla Koritenská
Muzeum východních Čech v Hradci Králové*

Použitá literatura:

Hlaváčková, Ludmila; Svobodný, Petr. *Dějiny lékařství v českých zemích*. Praha: Triton, 2004.

Koritenská, Pavla. *Velká vizita!...v Hradci Králové za první republiky*. Hradec Králové: Muzeum východních Čech, 2017. Historické fotografie: Sběrka MVC, soukromá sbírka.

Lázně Velichovky 1897

Lázně Velichovky 1897 s více jak stovacetiletou tradicí se nachází v krásné kopcovité krajině na rozhraní Kladského pomezí a Podkrkonoší.

HISTORIE

Lázeňská tradice ve Velichovkách započala v roce 1897. Předchází jí objev dr. Kutíka z Hoříček, který zjistil, že zdejší křídlová slatina má léčivé účinky. Dr. Kutík ji úspěšně aplikoval ve svém sanatoriu v Hoříčkách. Velichovské panství tehdy vlastnily dvě sestry, baronky Berta Bess-Chrostin a Gabriela Spens-Boden. Dr. Kutík se svým přítelem hrabětem Harrachem přesvědčili baronky a založili akciovou společnost. Roku 1898 zde tak byla zahájena první lázeňská sezona zaměřená na léčbu pacientů s kloubními problémy.

Po roce 1918 koupilo lázně Čs. Ústředí nemocenských pojišťoven v Praze, které zdejší areál zmodernizovalo. Byla postavena hlavní, moderně pojatá budova – Masarykův dům. První československý prezident zdejší lázně navštívil v roce 1926.

V průběhu 2. světové války lázně přestaly sloužit svému účelu. Byl zde zřízen lazaret. Generál F. Schörner (velitel skupin armád Střed) v lázních umístil svůj hlavní stan. Vily i hlavní budova se proměnily v ubytovny pro německou armádu, důstojníky a generály.

Po válce areál opět sloužil svému účelu jako léčebné zařízení nemocenské pojišťovny, později státní lázně.

V roce 1992 byla znovu založena akciová společnost Lázně Velichovky. V roce 2013 byly lázně uzavřeny.

O rok později zakoupila opuštěný a zdevastovaný areál lázní společnost KARSIT.

Nemalé finanční prostředky byly investovány do oprav areálu. Bylo dostavěno 4. patro Masarykova domu, opravena hala, fasády, dřevěné konstrukce vil, jídelna lázeňských hostů a kuchyně, budova Zimních lázní, prostory elektroléčby a mnoho dalšího. Postupně se upravuje zeď v rozsáhlém parku, nainstalovalo se venkovní fitness, hmatový chodník, šachy a chystá se další zatraktivnění. Společným jmenovatelem všech oprav je zachování původního vzhledu.

SOUČASNOST

Lázně Velichovky jsou nestátní zdravotnické zařízení, které se zaměřuje především na léčbu a rehabilitaci pacientů s onemocněním pohybového aparátu, pacientů po úrazech a po operacích kostí a kloubů, včetně kloubních náhrad, dále nervových onemocnění dle platného indikačního seznamu. Lázně nabízí pobyty i pro samoplátce, kteří mohou využít procedury zaměřené na zmírnění bolesti svalů a kloubů a zlepšení celkového zdravotního stavu po operacích a úrazech. *V roce 2018 se nám podařilo ve spolupráci s hematologem České myelomové skupiny rozšířit lázeňskou léčbu o onkologickou indikaci I/I pro diagnózu mnohočetný myelom.*

LÉČEBNÝ ZDROJ

Náš přírodní léčivý zdroj slatiny je v rámci České republiky unikátní svým složením. Jde o kombinaci křídlové slatinné zeminy, která se mísí s vodami z místních pramenů bohatými na uhličitán vápenatý a železo. Zásobu ložiska odhadují odborníci na dalších 150 – 200 let.

Slatina se využívá především pro koupele a zábaly napomáhající výrazně zmírnit popř. úplně odstranit bolesti pacientů trpících onemocněními pohybového aparátu. Díky tomu se nám daří výrazně zlepšovat kvalitu života našich pacientů. Lázně poskytují špičkovou lázeňskou péči, klidné zázemí s rodinnou atmosférou a ochotným zkušeným personálem.

LÉČBA

V Lázních Velichovky se spojuje síla přírodního léčivého zdroje poskytujícího unikátní slatinu s péčí zkušeného personálu, s čistým a klidným prostředím, s profesionálním a lidským přístupem všech členů našeho lázeňského týmu. Tato kombinace je zárukou spokojenosti našich klientů, díky nimž můžeme pokračovat v rozvoji našich služeb a lázní samotných.

Základní léčebné procedury:

- Slatinné koupele a zábaly
- Masáže
- Vyšetřovací výkony
- Rehabilitační cvičení
- Vodní terapie
- Elektroléčba
- Přístrojová terapie
- Další speciální léčebné procedury

KULTURNÍ, SPOLEČENSKÉ AKCE, VOLNÝ ČAS

Každoročně dne 8. května připomínáme tradiční akci *Mise Velichovky*, epizodu z konce 2. světové války, která je spojena nejen s prohlídkou historických vojenských vozidel, bohatým kulturním programem, ale také se znovuotevřením lázní 1897.

Letní akce kulinářského umění *Food festival* v posledním prázdninovém víkendu a podzimní *Svatomartinské trhy* jsou oblíbenými a hojně navštěvovanými příznivci z celé České republiky. Po celý rok pořádáme taneční zábavy, koncerty, výlety, semináře, přednášky včetně divadelních a jiných vystoupení.

Areál Lázní Velichovky obklopuje rozsáhlý park, díky čemuž hosté při svém pobytu dýchají krásně čerstvý a svěží vzduch, což uvítají jistě všichni, kteří se každodenně pohybují v ruchu velkoměsta a hlavně ve smogu. I díky tomuto faktoru jsou Lázně Velichovky ideálním místem pro strávení léčebných a relaxačních pobytů.

Pro sportovně založené hosty lázní je zde široká nabídka aktivit. Na kole můžete objevit krásy přírody a blízkých pa-

mátek jakou je například zámek Kuks nebo Pevnost Josefov, máte možnost si zahrát tenis či squash a protáhnout svaly ve fitness centru nebo se můžete pobavit hraním bowlingu. Milovníci přírody mohou přímo z hotelové terasy sledovat rozlehlou oboru s vysokou zvěří (jeleni, daňci, mufloni).

Reprezentační ples Lékařské fakulty v Hradci Králové 28. února 2020

Foto Jakub Misík

Za čajem na Azory a všude rostou hortenzie

Čajová plantáž v Porto Formoso

Známé rčení o tlakové níži nad Azorskými ostrovy (také Jestřábími) nás většinou informuje o příčině našeho deštivého počasí. Ale méně z nás už ví, že tyto ostrovy se nacházejí uprostřed vod Atlantiku, asi ve třetině cesty mezi Evropou a Severní Amerikou, že tam jsou příjemné podnebí a krajina, neboť teplo a vlhko zaručuje celoroční vegetační aktivity, že podél silnic rostou hortenzie vyšší než člověk a další pro nás exotické květiny, že je to jediná lokalita v Evropě, kde se pěstuje čaj etc. etc. Ostrovy se také přirovnávají svojí přírodní bohatostí a proměnlivostí k Novému Zélandu, je zde poměrně vlhko, často prší, ale krátce a drobně, nebo se valí po vrcholcích hor mlhy, takže příroda je ve výborné kondici a zem je často ve vyšších polohách pokryta krásnými a souvislými plochami mechů. Není to zrovna plážové centrum, ale koupat se zde dá v různých variacích v oceánu z pláží

i skalnatých pobřeží s termálními prameny, v jezerech či v říčkách. V letních měsících je teplota stabilizována kolem 23 °C a ve dne ani v noci se významněji nemění, ani když prší!

Naše toulky po ostrovech Evropy nás v září 2019 zavedly do prostředí, které nám je z jedné strany blízké a z druhé naprosto neznámé. To všechno podmiňují: poloha souostroví ztraceného uprostřed vod Atlantského oceánu, který je zde přívětivý po většinu roku a mírné podnebné pásmo (38°30' s. š., 28° z. d.). Tvoří ho 9 ostrovů: největší je Sao Miguel a další jsou Santa Maria, Terciera, Pico, Graciosa, Faial, Sao Jorge, Flores a Corvo. Nejsou si navzájem úplně poblíž a cestování mezi některými z nich je nejlepší především letadlem, neboť lodní dopravou to jsou hodiny a hodiny plavby. Jde o autonomní region Portugalska a portugalština je zde oficiálním a naprosto převažujícím jazykem. Na ostrově Pico se

Hortenzie jsou všude u silnic a nejsou malé

Hedychie nad jezerem Lagoa Verde a Azul

Čajovna v Porto Formoso

vyplíná do výše 2 351 metrů nejvyšší hora souostroví *Ponta do Pico* a co je na ní ještě pozoruhodné? Je to zároveň nejvyšší hora Portugalska.

První kontakt s pevninou v Atlantiku byl nečekáný. Po vystoupení z letadla nás okamžitě ovanul odér všeho, co je spojené s chovem krav a to jsme nepřistáli vyloženě mezi dobytčkem na louce, ale na standardním letišti, jaké je třeba v Pardubicích. Zcela to korespondovalo s dalšími dny našeho pobytu na ostrově, kdy jsme pozorovali kolem silnic nejen hortenzie, ale též louky, kukuřičné lány a krávy pasoucí se i kousek od našeho hotelu! Takže, jako doma.

Květ čajového keříku

Cesty po největším ostrově Sao Miguel, na kterém jsme celou dobu pobývali, jsme začali v horách Sete Cidades s velkými jezery Lagoa Verde a Azul, která jsou sice propojená, ale v jednom je voda přesvědčivě modrá a ve druhém zelená. Je to výsledek osídlení řasami, které se v různých poměrech ve vodách zatopeného kráteru sopky usídlily. Z vyhlídkových tras nad jezery je nádherný rozhled na oceán i na vnitrozemí s lesy místních jehličnanů – jejichž hlavním představitelem je kryptomerie japonská. Časté jsou také vysoké plavuně, někde bambusy nebo vavříny. Velkým cílem naší návštěvy Azorských ostrovů kromě krásného a neobyčejně bujného rostlinstva byly čajovny a čajové plantáže na severu ostrova nedaleko městečka Porto Formoso. Přetrvaly tu dvě z původních čtrnácti založených v 19. století. Začal to pan Jacinto Leite v r. 1820, který sem první sazenice importoval z Rio de Janeiro! Po problémech s pěstováním pomerančů byli pozváni odborníci z Číny a od r. 1883 se rozvinulo pěstování

čaje (*Camellia sinensis*) ve velkém. Nyní se tu vyrábějí čaje se značkami Cha Gorreana a Cha Porto Formoso a pěstují se v nejnižší nadmořské výšce (150 m n. m.) a jsou nejoblíbenější na světě.

Po celém ostrově se vlní a klikatí pěkné silnice. Jedna z nich nás zavedla do hor na středozápadě – do města Furnas, které je známé svou zajímavou kuchyní s přírodní kuchyňskou varnou a zdroji termální energie v oblasti jezera Lagoa das Furnas. Na jeho břehu se v jednom místě prodraly

Trouby na pečení v geotermální kuchyni u jezera

na povrch vařící prameny a mezi drobnými gejzírkami lze do vyhloubených šachet v horké zemi vkládat hrnce s potravinami. Směs vepřového, hovězího a kuřecího masa a klobásy, se zelím, kapustou, brambory, mrkví a dalšími ingrediencemi se promění za několik hodin pobytu v horké zemi v místní specialitu Cozido de Furnas.

Cozido je jednoduché a chutné jídlo

Navštívili jsme zde i krásnou botanickou zahradou Terra Nostra s řadou jezírek a velkým koupacím kruhovým bazénem s teplou, ale ne moc pohlednou vodou. To Lagoa do Fogo má vodu krásně čistou, ale k tomuhle nejkrásnějšímu jezeru celého souostroví jsme se bohužel vypravili v den, kdy jen nesměle vykukovalo slunce a drobně přšelo. Na úbočí pohoří pracuje geotermální elektrárna, zásobující ostrov asi čtvrtinou veškeré potřebné elektřiny. Tyto ekologicky pracující elektrárny lze nyní nalézt asi ve 25 zemích světa, a ač byly plánovány i u nás, realizace se dosud nedočkaly. Blízké termální prameny Caldeira Velha umožňují koupání v teplé vodě jezírka, do nějž léčivá voda proudí malým vodopádem. Ale i zde jsme byli jen pouhými pozorovateli nasardinkova-

Termální prameny Caldeira Velha

ných turistů v jiném přírodním bazénku. Raději jsme proto následně zavítali na ananasovou plantáž ve Faja de Baixo, což je jedno z předměstí Ponto Delgada. Ananasy tam pěstují ve sklenících, v nichž lze vidět vždy stejně staré rostliny v rámci jejich ročního růstu a dozrávání plodů.

Ananasová plantáž ve Faja de Baixo. Ananasy jsou tu velmi sladké

Azorské ostrovy však nabízejí i spoustu dalších námi tentokrát nespátřených krás, a tak nám nezbyvá, než se tam alespoň ještě jednou vrátit. A pro Vás, jste-li milovníci čisté přírody, berte tyto řádky a obrázky jako pozvánku k jejich návštěvě.

Milan Kaška

Zemřel doc. MUDr. Josef Baše, CSc. emeritní přednosta Urologické kliniky FN a LF v Hradci Králové

Dne 22. února 2020 ve věku nedožitých 77 let zemřel po dlouhé nemoci náš kolega doc. MUDr. Josef Baše, CSc. Jeho cesta započala na základní škole v Černilově, pokračovala studiem na gymnáziu J. K. Tyla a poté na Lékařské fakultě v Hradci Králové. Lékařskou dráhu začal na chirurgickém oddělení nemocnice Ústí nad Orlicí. Velmi brzy však přešel ke „svěmu“ oboru – urologii. Celý jeho život provázely knihy a studium. Při tom dosáhl svých největších úspěchů. Kandidátskou práci na téma „Komplexní léčba zhoubných nádorů varlete u dospělých“ obhájil v roce 1979. V roce 1985 založil a vedl oddělení dětské urologie na Urologické klinice FN a LF v Hradci Králové. Od roku 1990 zastával funkci přednosta Urologické kliniky. V roce 1991 se habilitoval docentem v oboru urologie.

Funkci přednosta zastával až do roku 1995, kdy jej nemoc přinutila předčasně ukončit aktivní chirurgickou činnost. Po dobu svého působení na klinice zachránil mnoha životů i v případech, které se zdály beznadějně. Vedle odborné lékařské praxe se pan docent intenzivně věnoval odborné publikační a přednáškové čin-

nosti, podílel se na pregraduální i postgraduální výchově lékařů a účastnil se práce vědecké rady LF HK.

Nelze opomenout ani bohatý rodinný život pana docenta. S manželkou Ladislavou vychovali dva syny a stal se trojnásobným dědečkem. Poté, co jej nemoc ochromila natolik, že se jeho novým domovem stal Domov Sv. Josefa v Žirči, nezapřel svoji houževnatou povahu. Nadále sledoval aktuální trendy medicíny, zejména své oblíbené urologie, udržoval své znalosti z anglického jazyka a přečetl nespočet knih a časopisů. Aktivně se zapojil do tamějšího života. Založil a vedl pro ostatní klienty kroužek psychologie. Díky své přiro-

zené slušnosti, obrovské skromnosti a přátelské povaze byl oblíbený nejen mezi ostatními klienty, ale rovněž u personálu Domova Sv. Josefa.

Pana docenta si všichni budeme pamatovat jako vzdělaného špičkového odborníka, povahově skromného, slušného a vždy vstřícného člověka.

Prostě fajn chlapa, který i přes nepřízeň osudu nic nevzdal.

Jeho žák

MUDr. Ivo Novák Ph.D.

Autor fotografií: MUDr. Alexandr Stěpanov, Ph.D., narozen v roce 1985 v Rusku. V současné době pracuje jako lékař na Oční klinice FN HK.

„Focení je můj největší koníček a je mi ctí Vám prezentovat moje fotografie, které jsem pořídil během posledních několika let. Fascinuje mě světlo, které vzniká při střídání dne a noci, a to buď umělé ze žárovek, anebo to pravé sluneční. V současné době fotím na plnoformátovou (full frame) kameru Sony Alpha A7 a k tomu širokoúhlý objektiv 28 mm. Samozřejmostí je stativ a dlouhá expozice (1 až 60 vteřin).“

